

1 Kolinti

Polokafo mono wenena Kolinti numudo minamo ya lufuwa kana apito wi fulo gedami ka Komu Ka

Polokafo Efesusi numudo minami kamenalo ya Yesu koli kikito umamo wenena Kolinti numudo minamo ya lufuwa ama wi fulo gedami ne. Kolinti ya numuna meya naba, Akaiya eballo Giliki mikau ya ne. Kolinti numudo minamo wenena maleka ya Giliki wenena, ido maleka ya Yuda wenena yauti wenena so loti ya neta-mata naba ko namo wenena minoti, ido muki ya mikaleka ka maninigu nemo wenena minafa, ido suki goti ya ouni-luni-kani umuti, ukani-luni lalo kolami mona nosámamiasámami melemo idamo ne.

Polo eba nedo-nedo moinami kamena lele (2) yalo ya Kolinti wenena Yesu kala kuwa lalo kana apito logimaito, ya wenena maleka senimuluni olu eleyapa wiyato, ikana eitini (18) ya amoki lakoina minoto ka mono api gilibimo wiye. (Aposolo 18:1-17) Ido fulo gedeito, yaloti eba nedo-nedo monimo uto Yesu kala kuwa ya wenena ma muki api gilibaito, ya Apolosi ya Kolinti numudoka uto, wenenawa mono ka api gilibami ne. Ido aiga ya Kolinti mono wenenawa yate neta ma-mamu ya Polo loga o edenune, loti koliti, lufuwa wi fulo edato, ya Polokafo oluto, ido aya mono wenenawa yauti maleka yate mona nosámami melamo kanina ya kolainako, yamu

godunagolowe, loto kolito, ido loga o nedamo kanina yamu ka itibito logiminagolowe, loto lufuwa ama ya wi fulo gedami ne.

Lo oloto melami ka

¹⁻² Aiyo, linate Goti wenenala Kolinti numudo monolo mau wi-wi amo, ya namo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo kala lalo kito lonowalo ya fulo nedaito olu minomo we, ya mono wene-nate Sostenesite minoto, lufuwa ama ya wi fulo gedowe. Eyalo.

Linate Kilisto Yesu lulau mino edeti felegaga wenenala minenawae, loto olu eikawa wi gedami, ya mika negu-negu Wekolate Yesu Kilisto kuliyalo loumu-umu o minamo wenena muki yaki lakoina felegaga wenena minenawae, loto olu eikawa wi ledami ne. Amo ya Wekolate ido Wekolanina ya minaiye.

³ Metefo Gotidokati ido Wekola Yesu Kilistodokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

Goti ebola loumami ka

⁴ Linate Kilisto Yesu lulau mino edamo wenena ya Gotikafo nasafili o gedami yamu namo ya linatemu kolito siyane, lalole, loto loumu-umu o minowe.

⁵ Moda kolafe? Kilisto lulau mino edamo yamu amokafo mono lenawamo ka ido kolinawamo ka mona-mona kati-manidigu faitoto mele gimami,

⁶ ya Kilisto yamu lo oloto melonimo ka ya linatedoka mino kikito gedaiye.

⁷ Yamu Gotikafo Ouna netalamatala muki faifa gimami ya olu fuli loti, ya Wekolate Yesu Kilisto oloto pinamile, loti kiyabala o minae.

⁸ Amokafo ya Wekolate Yesu Kilisto kame-nalalo ya lifimatina minámageto minenawae, loto linatedoka lituma fi kiki lo gedami, ya mino gedemo idageto kamena fuli lenami ne.

⁹ Goti ka onako limo we yakafa Nalafo Wekolate Yesu Kilstoki koina winawae, loto luti fiyami ne.

Mono wenena fokiti u filiga-aliga amo ka

¹⁰ Ena mono wenenane-motao, Wekolate Yesu Kilisto kuliya yamu ya kati oluto ka ama lenagolowe. Kolalo. Linate muki ka ailo-ailo loti foki filiga-aliga ámaló. Luti-kati mele lawoko oti, kati lawoko kiti, u lawoko ageto minalo.

¹¹ Aiyo, mono wenenane-motao, linate moila fiyamo ka ya ilulu kuti lo-lo o minae, loti wena Kloe wenenala yate lonomato kolomo ne.

¹² Moda kolafe? Linate yauti mate ya Polo wenenala minone, lato, ido mate ya Apolosi wenenala minone, lato, ido mate ya Sifasi Pita wenenala minone, lato, ido mate ya Kilisto wenenala minone, loti lo-lo amo,

¹³ ya nediti ya eti loti lo-lo o minae? Kilisto ya fokito minaiife? Ido namo Polo ya linatemu kolito yá yofolo folomo nefe? Ido namo Polo kuline loti mono noku wi gedamo nefe?

¹⁴⁻¹⁵ E'e, wenena ma ya namo Polo kuline loti mono noku wi ledamo ne, loti lotenawae, loto, nanimo ya linate yauti ma mono noku wi gedámomo, yamu ya siyane, lalole, loto Goti

loumowe. Kilisipusite, Gaiyusite, lele yako noku wi gedowe.

¹⁶ Ido ma Sitefanasi wenenala yaki noku wi gedowe. Ido liliga ma ya noku wi gedofemo, ido noku wi gedámowe? Ya ma kane melaiye.

¹⁷ Kilistokafo wenena mono noku wi gedemo unane, loto nilifi melámaiye. E'e, kane kune lalo lo oloto melemo unane, loto nilifi melaiye. Etito kala kuwa lo oloto melemo, ya Kilisto yá yofola u fa neta otenaiye, loto mikaleka ka manedeu nemo ka ma mene oto ádoto, amo kala kuwa yako lo oloto melemele o minowe.

Goti aumala ya Yesudokako nemo ka

¹⁸ Yá yofu yamu logimonimo ka ya u kopa unawamo kanudo moinamo wenena koliti ya nei ka ne, loti kolafa, ido olu omude ko minami kanudo moinonimo wenena ya kawa kolito ya Goti aumala ne, loto koli minone.

¹⁹ Yamu ya eti limo,

Namo ka maninigu nemo wenena kanina ya olu kopaitenagolowe. Ido kolife lamo wenena kolamo ka ya koli fulitenagolowe, loto ka mono lufuwau (*Ais 29:14*) ya nemo ne.

²⁰ Ka maninigu nemo wenena ya ega ya minae? Ido ka mono monawa api gilibamo wenena yaki ega ya minae? Ido oiya ama minamo wenena monanina yamu lodilumu oti, ka kona wi-wi amo wenena yaki ega ya minae? Gotikafo mikaleka ka manedeu nemo ka muki ya olu nei fi edaiye.

²¹ Koli minafe? Goti ka manenau nemo ka aboga yakafo mikaleka wenena ka maninigu

nemo yauti monane kolife ádenawae, loto kolaima nenako, yamu lo oloto melonimo ka, ya nei ka ne, loti kolamo ka yakafo koli kikitamo wenena olu omuni kenae, loto lalo kolaiye.

²² Yuda wenena yate Goti aumala lilibinami neta ya lilibo, loti lo-lo ae. Ido Giliki wenena yate ka manedeu nemo ka maki kolinune, loti moni wili-wili ae.

²³ Eti o-o afa, ido lamo ya Kilisto yá yofolo folami ka lo oloto mele-mele onimo, ya Yuda wenena yate koliti lukafa-mesafa ato, ido ailo feka wenena yaki koliti ya nei ka ne, loti koli minae.

²⁴ Eti loti kolafa, ido Gotikafo lute fiyami wenena, Yuda wenena, Giliki wenena, wenena maleka muki ya Goti aumala ido ka manenau nemo ka muki ya Kilistodoka ne, loto koli minone.

²⁵ Yamu kolalo. Goti kala kiyami ka ya nei ka ne, loti kolafa, ido aya nei kawa yakafo mikaleka ka manedeu nemo ka ya olu fulo ede minaiye. Ido Goti ya amika melaiye, loti kolafa, ido aya amika melamima yakafo mikaleka aumate ya olu fulo ede minaiye.

²⁶ Yamu mono wenenane-motao, Gotikafo linate luti fiyami wenena ya egaidana wenena minae? Ya koti kolife lalo. Mikaleka wenena yate geyamo, ya linatedoka ya ka maninigu nemo wenena lawoko-lawoko ya minato, ido auma wiyamo wenena yaki lawoko-lawoko ya minato, ido onibo-menibo kulini nemo wenena yaki lawoko-lawoko yako minae, loti linatemu kolamo ne.

²⁷ Eti loti kolamo, ya Gotikafo ka maninigu nemo wenena ukanido kolinawae, loto ka

maninigu minámami wenena ya luni fiyaiye. Ido auma wiyamo wenena ukanido kolinawae, loto aumani minámami wenena ya luni fiyaiye.

²⁸ Ido wenena lunikafo ukani oluti idamo wenena ya olu afima o gedenae, loto fa wenena, geye nosámami amo wenena, lumuti minamo wenena ya luni fiyaiye.

²⁹ Etito lute fiyami, ya mikalo wenena ma Goti onobalalo ukani olu faka ádenagilae, loto lute fiyaiye.

³⁰ Linate Kilisto Yesu lulau mino edamo mona ya moda Gotidokati ne. Etito Gotidokati ya ka manedeu nemo mona, ido monate efe limo mona, ido felegaga minonimo mona, ido lifimate meina fi ledami mona, muki ya Yesudokako ne, loto amodoka ekele ledami ne.

³¹ Aya yamu ya eti limo, We makafo kuliya olu faka lenae, loto kolitoma ya Wekola kuliya yako olu faka lo, loto ka mono lufuwau (*Jer 9:24*) ya nemo ne.

2

Polokafo Yesu yá yofola yamuko lo oloto melami ka

¹ Etito ya mono wenenane-motao, namo linate-doka omo, ya Goti yamu kolomo ka lo oloto giminae, loto ka maneneu naba nemo ya kolinawae, loto muludi dinami ka ma ádomo ne.

² E'e, linate minagu ya Yesu Kilisto kala kuwa ido yá yofolo folami ka yamuko kolito logiminae, loto, ido ka maleka yamu kolámenagolowe, loto auma wito kolito linatedoka womo ne.

³ Ido linatedoka minomo, ya aumane minámaito, koli nomaito ukane ololo oto minomo,

⁴⁻⁵ ya koli kikitenawamo ya mikaleka wenena ka manedeu nemo ka ya lituma fi kikito gedámenaiye. E'e, Goti aumala yakafoko lituma fi kikito gedenagoliye, loto ka mono lo oloto gimomo ya ka maneneu nemo ka yauti kati oluto ádomo ne. E'e, Ounaki aumalaki linatedoka oloto piyaidoti ya lomo ne.

Goti Ouna mino gedami wenena yako Goti mon-ala kolife lenawamo ka

⁶ Ido ka mono koli gedamo wenena kiliyanigu minoto, ya ka manedeu nemo ka yauti logimigimi oba, ido kawa logimonimo, ya mika amaló wenena ka maninigu nemo ka, ido we nabanina, u kopa unawamo we ka maninigu nemo ka yaidana oto logimámone.

⁷ E'e, Goti ka manenau nemo ka, momona ka, olu falukuto nemo ka ya lo oloto mele-mele o minone. Kawa ya lalimo lamenalaki oloto pito minenawae, loto Gotikafo adeina mika kosina neta-mata olu oloto piyámoto minami kamenalo, ya ka manenau nemo kawa ya ne.

⁸ Kawa ya mikalo wenena we nabanina kolife ádamo ne. Kolamo neko, ya lamena aboga Wekola ya yá yofolo ofámagi ne.

⁹ Yamu ya eti limo,
Neta-mata wenena omunikafo ágoti, kanikafo kolámoti, lunikafo ma kolámamo neta-mata ya Gotikafo wenena seni-muluni umamo wenena olufe lo gedami neta ya ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 64:4*) ya nemo ne.

¹⁰ Netawa-matawa ya Gotikafo Ouna mino ledami wenena ya olu oloto pi ledami ne. Moda kolafe? Ouna yakafo neta-mata muki monanina, ido Goti aimola falukami monala, muki ya koto koli fuli lo minainako, olu oloto pi ledami ne.

¹¹ Yamu kolalo. Kemakafo wenena ma kani kiyamo ka ya kolinami ne? Kala kiyami we ouna lulau nemo yakafoko kolinagoliye. Ido ayaidana oto Goti kala kiyami mona ya wenena mate kolámenagilae. Goti Ouna yakafoko kolinagoliye.

¹² Yamu lamo ya mikaleka wenena monanina yauti oude olámone. E'e, Gotikafo netala-matala faifa lomami neta ya koti kolife lenawae, loto amodokati ya Ouna ya olu minone.

¹³ Ido netawa-matawa ya lo oloto gimonimo ka ya wenena ka maninigu nemo ka yakafo api lomámami ne. Ounakafo api lomamima nenako, wenena Ouna mino gedami wenena ya Ouna kala ka ona kula ya logimi-gimi o minone.

¹⁴ Wenena Goti Ouna mino gedámami wenena ya Ouna monola kula ya nei ka ne, loti koliti kolámenagilae. Ido kolinune, loti lenawamo ya egaidana oti kolife lenawamo ne? Ouna mino gedami yakafoko kolife lenawamoma nenako, mino gedámami yamu ya wenenawa ogofuti kolife ádenagilae.

¹⁵ Ouna mino gedami wenena neta-mata muki koti kolife lenagilanako, yamu wenena mate ogofuti monanina iya melámenagilae.

¹⁶ Yamu ya eti limo,

Wekola kalau nemo ka ya kemakafo kolito, ya ogofuto api ilibinami ne?

loto ka mona lufuwau (*Ais 40:13*) ya nemo ne. Etito nemo nefa, ido Kilisto kalau nemo ka ya mino ledami ne.

3

Mono lono olamo wenena ya Goti lonola olamo ka

¹ Yamu mono wenenane-motao, namo komu ya Ouna wenenala ka logimi-gimi omo ka ya linate logiminae, loto kolofa, ido linate ya ogoufámae. Linate ya faifa mikaleka wenena, Kilisto lulau oiyako mino edamo nomilipa kefolá yaidana oti minanako,

² yamu oudi wela-neta auma wiyami neta ya ma gimámoto, aminako gimomo ne. Oudi kobinála gedimo ya giminae, loto kolofa, ido linate ogoufámamo ne. Ido oiya amaleka yaki ayaidana oti ogoufámae.

³ Faifa mikaleka wenena yaidana oti minae. Moda kolafe? Linate komumu witi moila fi-fi amo wenena ya faifa mikaleka wenena keleti, mikaleka wenena yamaidana oti mona meleti moinae.

⁴ Linate yauti ma yate Polo wenenala minone, lato, ido ma yate Apolosi wenenala minone, loti lo-lo amo, ya faifa mikaleka wenena yaidana oti minae.

⁵ Kati kife lalo. Apolosi ya egaidana we ne? Ido namo Polo ya egaidana we minowe? Faifa Wekola kouba-nabala we lono ka lolomaito ya oluto mono logimoido, ya linate koli kikito umamo ne.

⁶ Etito namo olu kifoneto, Apolosikafo nonami olaifa, ido Gotikafoko kulawa olu oloto piyaiye.

⁷ Yamu olu kifonimo wenena ido nonami olu minamo wenena ya faifa wenena minoninako, Goti kulawa olu oloto piyami we yamuko lokele.

⁸ Olu kifonimo we ido nonami olamo we ya litipe lako nenako, muki ya meinate ya lalimo lonotelo iya meletu lomageto ya olunagolone.

⁹ Lonowa muki ya Goti lonola ne. Ido Goti lonolawa ya lakoina olomi we ya lamo ya minoiye. Ido Goti lono kilala ya linate ya minae.

Mono lono olamo wenena ya Goti numunala kuwamo ka

Ido Goti numunala yaki linate ya minae.

¹⁰ Etito Gotikafo lono nomaido, ayalo ya namo numuna ku kolomo we kulakafo lagi fiyowe. Ido lagi fiyodo, yaloti ya wenena mate numuna ya mene oti ku-ku ae. Linate wenena yaida we yate kofe loti ku minalo.

¹¹ Lagi fiyomo ya Yesu Kilisto ya ne. Ailo ma finawamo ya moda olámenagoliye.

¹² Ido lagi fiyodo, yaloti ya wenena mate numuna mene oto kunawamo, ya ma golikafofe, ido ma siluwakafofe, ido ma ani galalo wiyamo yaidana kifana meinala naba idami kifanakafofe, ido ma ya yákafofe, ido ma menefakafofe, ido ma kile yawakafofe, neta yaidana-amaidana oti kunawamo,

¹³ ya aiga, kamena nabalo ya lono olu-olu onimo monate ya oloto pinagoliye. Ya kamenalo ya yo naba famulakafo lono olu-olu onimo mona ya mebemaba oto, ya monate apolinagoliye.

¹⁴ Wenena mate numuna kunawamo ya yokafu ádagetoma, ya meina olunagilae.

¹⁵ Ido wenena ma lononina yokafo lo fuli lagetoma, ya lononi, meinani muki ya u kopa unagoliye. Wenenawa ya olu omuni kenagolifa, ido yoku wadoti itibiti olamo wenena yaidana kelenagilae.

Mono wenena ya Goti felegaga numunala minamo ka

¹⁶ Linate ya Goti felegaga numunala minato, Goti Ounakafo lutigu mino gedami ya kolámafe?

¹⁷ Ido Goti felegaga numunala ya fele nemo yamaidana oti linate ya minanako, wenena mate numunala olu kopaitatoma, ya amokafo ayaidana oto wenenawa olu kopa o gedenagoliye.

Mikaleka wenena kulini ya oluto idámenumo ka

¹⁸ Linate luti ya kola wiyámalo. Linatedokati mate mikaleka oiya ama wenena kani koli lunigu meleti, ka manedeu nemo wenena minone, loti kani kinawamo wenena ya kawa koli fuliti, wena onobanido neidana oti moninawamo, ya ka maninigu nemo wenena kula enagilae.

¹⁹ Mikaleka ka maninigu nemo ka ya Goti onobalalo ya nei ka ne. Yamu ya eti limo, Ka maninigu nemo wenena ya wenenani koni wiwi amo kanu wado ya Gotikafo kilifu ku gedeto, nela wi gede minaiye, loto ka mono lufuwau (*Jop 5:13*) ya nemo ne.

²⁰ Ido ka ma ya eti limo, Ka maninigu nemo wenena kani ki minamo ka ya fa neta o-o minaiye, loto Wekolakafo koli minaiye, loto ka mono lufuwau (*Sng 94:11*) ya nemo ne.

²¹ Yamu mikaleka wenena kulini olu faka ádalo. Neta-mata muki ya linatemu kolito mele gedaiye.

²² Namu Polole, Apolosile, Sifasi Pitale, ya linatemu kolito, kiyaba o gedalo, loto fulo ledaito, ya mikalo neta-mata muki yaki, kofawa minonimo ido folonimo yaki, neta-mata oiya nemo neta ido aiga oloto pi-pi enami neta-mata ya linate netaniko muki ne.

²³ Ido linate ya Kilisto wenenala minato, ido Kilisto ya Goti wenenala ya ne.

4

Wekola lonola olamo wenena ya monanina olu oloto pinami ka

¹ Etito ya linate lamomu kolinawamo, ya Kilisto kouba-nabala we, ido Goti kala falukami ka kiyabala we ya minae, loti lamomu kolalo.

² Ena kiyaba lono olamo wenena ya koti efe lotiko lonowa olunawamo yako wenabanina lalo geyenawamo ne.

³ Etito nanimo monane yamu ya linatefe, ido mikaleka wenena ma yate ka ma lenawamo, ya fa neta ne, loto kolowe. Ido nanimo yaki monane yamu ka ma ádenagolowe.

⁴ Namu lifimane minámaiye, loto kolofa, ido eti loto kolomo yamu ya lifimane minámaiye, loto ádenagolowe. E'e, monane opoilami we lawoko ya Wekola ya ne.

⁵ Yamu oiya amaleka ya linate wenena monanina ya iya mele gedámalo. Faifa kiyaba ato, Wekola itibito enami kamenalo ya neta siniku falukuto nemo ya olu lamedoka oto meletu, ido luteu kolonimo ka monawa yaki olu

lakoina oloto piyageto, ya ayalo Goti aimolakafu monate opolito wenena muki inanimu gebonina lenagoliye.

Kolinti wenena yate inanimu ukani-luni oluti idamo ka

⁶ Ena mono wenenane-motao, kawa eti lomo, ya linatemu kolito Apolosi ido namodoka ya metolito loneto, ya linate ya mikalo we ma oluti diti, ma oluti lumuti o ledeti, ya luti-kati oluti dite-nawae, loto, ya linate ya lamodoka metoliti mono lufuwa ya olu fulámoti, kolife loti kolinawae, loto yamu lowe.

⁷ Kemakafo olu faka lo gedaito ya ukadi-luti oluti idamo ne? Ido neta-mata muki mino gedami neta yauti ya nena neta Gotikafo gimámáiye? E'e, muki ya moda gimitaima nenako, gimámamidana oti ya nediti ukadi-luti oluti idae?

⁸ Linate ya oiya eti-mati moda ogofuti minafe? Ido neta-mata ko namo wenena moda minafe? Ido lamo fulu ledeiti, wenena ma kiyabani wenena nabanina builafe? Etiti builamo neko, ya lalimo ya linateki lakoina wenabanina minoto kiyaba o gedoniko ya lalo kologi ne.

⁹ Koli minafe? Gotikafo lamo aposolo we ya wenena muki gegeka afima fulu ledami, ya lofo fulunawamo wenena yaidana oto minoninako, mika kosina enisole ido wenena, muki yate eleig-iti leye minae, loto kolowe.

¹⁰ Lamo Kilisto yamu kolito, ka manedeu minámamidana oto minonimo nefa, ido linate ya Kilistodoka ka maninigu nemo wenenaidana minone, loti kolae. Lamo amika mele minoba, ido linate ya auma wiyone, loti kolae. Linate

kuliyai we ya diti minafa, ido lamo ya lumutoko minonimo ne.

¹¹ Adeinati ya kadunamu fuluto, nomu kolito, ukadelo owo migoliko wiyonimo, ya liyadoti lofe-nagiliko lomato, numude minámaito minomo uto uto, oiya ama yaki moda ayaidana otoko minone.

¹² Etito minoto, ya lalimo adekafo lono auma wito olu minone. Ka nosámami lolomamo ya itibito olu lalo o gede minone. Olu nosámami o ledamo, keinawa ya fa mofu minone.

¹³ Kamade kiyamo ya olu you lo gedenumo ka itibito logimi-gimi one. Lamo mikalo wenena muki omunido ya moita neta, fuma nosámami wiyami neta fulitenawamo yaidana oto minonimo, ya adeinati etito minomo dito dito, oiya ama yaki moda ayaidana otoko minone.

Polo ya monanelo meyalo melalo, loto logimami ka

¹⁴ Ena kawa lufuwa wiyomo yakafo olu ukadido koli gedena, loto wiyámowe. E'e, linate ya sene-mulune gimomo nomilipane yaidana oti minamo, ya kati oluto fuka ka ama lufuwa wiyowe.

¹⁵ Kilisto lulau mino edeti kiyaba o gedamo we mumudi teni tauseni (10,000) yaidana oti minomo wama nefa, ido mono metibo ya muki minámae. E'e, namo ya Yesu Kilisto lulau mino edeto kala kuwa lalo moda kana oto apito logimodo ya koliti, koli kikitamo yamu linate ya namokafo kedomo, mono nomilipane ya minae.

¹⁶ Yamu kati oluto, ya namo monanelo meyalo melalo, loto auma wito logimowe.

¹⁷ Aya yamu ya mono nanefo sene-mulune umomo we Timoti, Wekola lulau mino edeto monalalo melefe lo moinami we ya ilifoneto, linatedoka wiye. Amokafo ya namo Kilisto Yesu lulau mino edeto mona melomo kanu ya mono wenena numudo-namado logimito, gilibito, o-omo yama logimageto ya kofa kolinawae.

¹⁸ Ena linate liligate lamodoka ámenagoliye, loti namomu koliti, linanimo ukadi-luti oluti di minafa,

¹⁹ ido namo Wekola lalo kolinaido ya kamena fana áumageto linatedoka oto, ya ukaniluni oluti idamo wenenawa ka lenawamo yako kolámoto, aumanina yaki apolito kolinae.

²⁰ Goti kiyabate we wekudi kilalau minonimo mona ya ka lenumo ma minámaiye. E'e, aumala olunumo ya ne.

²¹ Ena linate namomu nediye loti senimulunigu ya koli minae? Linatedoka enamo, ya ke-faki enafemo, ido sene-mulune gimito, ounelunekane you lenamiki enae? Kati kife loti kolalo.

5

Kolinti mono wenena minagu ya kopa mona naba oloto piyami ka

¹ Ena ka ma kolomo ya logiminagolowe. Kolalo. Kopa olu onamo mona, nosa naba ámami mona, ya ailo feka wenena yaki lalo ágamo mona, ya we makafo melafo olonafo kopa olu onami mona, ya linatedoka oloto piyaiye, loti lo minamo ya kolowe.

² Ido linate ya nediti ukadi-luti-kati oluti idae? Linate keina fuluti, monawa melami we ya kiliyatigu yati fulo feka edamo neko, ya lalo agi ne.

³ Namu ukane ya faiga nefa, ido ounelune-kane ya linateki minoto, kiliyatigu minomo yaidana oto ya monawa melami we ya olu kalo mele edetoma ne.

⁴ Yamu linate ya Wekola Yesu kuliyalu mau wiyagu, ya namo oune-lune-kane linateki minoneto, Wekola Yesu aumala mino gedageto,

⁵ yaidana we ya mikaleka ukana olu kopa o edenaiye, loti Satani anau melalo, loto logimowe. Eti o edenawamo, ya Wekola kamenalalo ya ouna olu omuna kenaiye, loti eti o edalo.

Mona nosámami melamo wenenaki koina wiyámalo, loto logimami ka

⁶ Linanimo ukadi-kuliti olu faka lo-lo amo ya nosámaiye. Beletiku ya yisi kefo efema fulato, muki fudomo idami ya kolámafe?

⁷ Linate ya beleti kofawa minenune, loti ya yisi lila fa mino gedami ya olu fuli lo fulitalo. Moda kolafe? Kilisto ya Goti Elita O Ledami sipisipi momola ya ofato, lamomu kolito folamima nenako, yamu linate minagu ya yisi ma minámaito ya minae.

⁸ Etito ya foli kamenawa naba yamu koliti, yisi lila ya numuniguti olu fuli lo fulitamo yamaidana oto lamo ya yisi lila, ya kopa mona ido koli nosámami gimonimo mona ya olu fuli lo fulitoto, yisi minámami beleti yaidana oto oude-lute-kate mo loto minoto, mona ona kulako meleto moni minokele.

⁹ Ena lufuwa wi fulo gedomo, ya linate ya kopa olu onamo wenenaki koina wiyámalo, loto lufuwa wiyomo,

¹⁰ ya mikaleka ouniko mino gedami wenena kopa olu onamofe, ido ko lalo-talo meleti suki ka loti neta ugele olamofe, ido neta koli umuti kouba-naba o edamo wenena yamu ádowe. Yaidana wenena fulo gedenuwe, lenawamo, ya oiya ama mikalekati u fuli lamo neko, wenenawa fulo gedagi ne.

¹¹ Ido lufuwa wi fulo gedomo, ya mono wenenate ma ya kopa olu onenawamofe, ido ko lalo-talo melenawamofe, ido neta ma koli umuti kouba-naba o edenawamofe, ido wenena kamani kinawamofe, ido no noti luni-kani olu kopaite-nawamofe, ido suki ka loti neta ugele olunawamo wenena ya monolo minagu yati fulo feka o gedeti, amoki koina wiyámoti, neta ma lakoina ánalo, loto lufuwa wi fulo gedomo ne.

¹² Yamu kolalo. Wenena ma mono kolámoti, feka fa minamo wenena ya namokafo egaidana oto monanina opolito olu kalo mele gedenamo ne? E'e, eti ámenagolofa, ido linate ya linanimo mono kiliyatigu ya wenena monanina opoliti olu kalo mele gedenawamo ya moda lalo enaiye.

¹³ Ido feka minamo wenena ya Gotikafo monanina opolito olu kalo mele gedenagoliye. Yamu ya eti limo,

Kopa moinamo wenena ya kiliyatiguti fulo feka o gedalo,

loto ka mono lufuwau (*Lo 13:5, 17:7, 19:19, 21:21, 22:21, 24, 24:7*) nemo kalo ya moda meyalo melalo.

6

Mono wenenatina olu kalo mele gedámalo, loto logimami ka

¹ Ena linatedokati makafo mono wenenala olu kalo mele edenae, loto kolami we yakafo kawa ya egaidana oto felegaga wenena minadoka lo oloto melámoto, ido monanina efe ádami wenena minadoka lo oloto melenami ne?

² Aiga ya felegaga wenena yate mikalo wenena muki ka ukanido nemo ya olufe lenawamo ne, loti kolámafe? Etito linate ya mikaleka wenena muki ka ukanido nemo ya olufe lenawamoma nenako, yamu oiya ama ya fa ka, mikaleka ka ma oloto piyagetoma, ya linate ogofuti olufe ádenawafe?

³ Ido enisole kanina yaki olufe lenumo ne, loti kolámafe? Etito oiya ama ya mikaleka ka ma olufe lenumo ya egaidana oto keina enami ne?

⁴ Ido mikaleka ama ka oloto piyagetoma, ya linate kawa oluti, fa wenena, monoku kulini minámami wenena minadoka ya uti, ka ya olufe lo ledalo, loti anigu melamo, ya neditole?

⁵ Eti loto logimomo, ya linate koliti ukanido kolinawae, loto logimowe. Linate mono wenenatina ka ukanido ma oloto piyagetoma, ya linate minagu ya ka manenau nemo we, olufe lo gedenami we lawokoti ma minámaife?

⁶ Aiyo, linate mono wenena yate mono wenenatina olu kalo mele gedeti, ya mono kolámamo wenenadoka ya kawa oluti wamo, ya nedi-nedi ae?

⁷ Linanimotina ya ligiya ka lo yaleka-waka o minamo mona yakafo moda lumu fou lotamo

monatina ya olu oloto pi gedaiye. Wenenatina yate olu nosámami o gedenawamofe? Ido neta-tatina ipoti olunawamofe? Ya linate fa koito gedámanako, ya nedito eti ae?

⁸ Ido fa koito gedámenune, loti kolamo yako minámaiye. E'e, uti linanimo mono wenenatina olu nosámami o gedeti, netanina kopa ipoti olu-olu amo ne.

⁹ Ido monanina efe ádami wenena ya Goti kiyabate we wenaba monala, nomilipala iya ku gedami monala ya olámenawamo ne, loti kolámafe? Linanimo luti ya kola wiyámalo. Kopa olu onamo wenena, neta koli umuti kouba-naba o edamo wenena, we-wena ugele moinamo wenena, wemomo wenaidana ono gedamo wenena,

¹⁰ ugele olamo wenena, ko lalo-talo melamo wenena, no noti luni-kani olu kopaitamo wenena, kamani kiyamo wenena, suki ka loti neta ugele olamo wenena, yaidana wenena ya Goti kiyabate we wenaba monala, nomilipala iya ku gedami monala ya ma olámenagilae.

¹¹ Ido linate yauti maleka komu moda ayaidana oti minamo nefa, ido Wekolate Yesu Kilisto kuliyalo ido Gotite Ouna yakafo oudi-luti-kati noku wito, olu felegaga o gedeto, monanina efe limo wenena minae, loto lo gedami ne.

Ukade ya Ouna Felegaga numuna nemo ka

¹² Ena linate neta muki enumo neta fa enumo ne, loti lo-lo afa, ido neta ma enumo ya ade olu faka ádenami neta ne. Ido namo neta muki enamo neta fa enafa, ido neta makafo ika oto nela wi kedenae, loto o neddenami netalo ya ekelámenamo ne.

¹³ Kefa kobina ya sete-kofumawa netala nemo, ido sete-kofumawa ya kefa kobina netala ne, loti lo-lo afa, ido Gotikafo lelewai lakoina olu fulageto minámenagoliye. Ena ukade ya kopa olu onenumo neta minámaiye. E'e, Wekola netala ne. Ido Wekola ya ukade kiyabala we ne.

¹⁴ Ido Gotikafo Wekola olu nedi edami yaidana oto lamo yaki amo aumalakafo olu nedi lede-nagoliye.

¹⁵ Linate ukadi ya Kilisto ukana kofala-anakiyana ne, loti kolámafe? Etito Kilisto ukana kofala-ana-kiyana ya egaidana oto oluto kopa olu onami wenalo ya ekelenamo ne? E'e, etito minámaiye!

¹⁶ We makafo kopa olu onami wena ma olu onenami, lele ya ukani u lawoko enami ne, loti kolámafe? Aya yamu ya eti limo,

Lele ya ukani u lawoko oti minenawaiye,
loto ka mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nemo ne.

¹⁷ Ido Wekoladoka ekelenami we ya Wekolaki ouni-luni-kani u lawoko enagoliye.

¹⁸ Yamu linate kopa olu onamo mona ya meti umuti koli walo. Kopa mona liliga muki melenumo ya ukadeu áumaifa, ido kopa olu onamo wenena ya inanimoni ukani olu kopaitae.

¹⁹ Ido ukade ya Goti Ouna Felegaga numunala ne, loti kolámafe? Lunigu minenaiye, loto Gotikafo Ouna mele ledaima nenako, yamu linate ya ukadi-luti-kati aboga minámamo ne.

²⁰ Meinatina naba fiyaima nenako, yamu ukadiluti-kati yakafo Goti kuliya olu faka lalo.

7

Olonafu wanafo kanina

¹ Ena, linate lufuwa wi fulu nedeti, ka loga o nedamo yamu lo oloto melenagolowe. Kolalo. We makafo wena olámoto minenae, loto minenami ya moda lalo enami nefa,

² ido kopa olu onamo mona upatotenaiye, loti we yate ailo-ailo aimola olonafu oluto, amote ekeleti minenawami, ido wena yate ailo-ailo aimola wanafo mofu meletu, amote ekeleti minenawami ya moda lalo enami ne.

³ Ido wekafo ukaga ya ologafo e'e, loumunanimo, ya lifima olutenae, loto, e'e loumámo. Ido ayaidana oto wenakafo ukaga ya wagafo e'e, loumunanimo, ya lifima olutenae, loto e'e loumámo.

⁴ Olonafu ukana ya aimola ya aboga minámaiye. E'e, wanafo ya aboga ne. Ido ayaidana oto wanafo ukana ya aimola ya aboga minámaiye. E'e, olonafu ya aboga ne.

⁵ Etito ya olonafu wanafo linate ukadi olu e'e, loti ádalo. Ido kamena ma ya Gotidokako kate ki umunaliye, lotima, ya kamena amaló ya koli umunaliye, loti, ido kamena malo ya kofa ekele-naliye, loti kamena meleti moninawami ya lalo enami ne. Ido kamenawa fulu lagetó ya ukadi yo lotagetoma ya Satanikafo kepa mele ledetenaiye, loti kofa itibiti ekeleti minailo.

⁶ Kawa eti logimomo, ya lo melami ka ádowe. Faifa linatemu kolito ya eti loto logimomo ne.

⁷ Ido wenena muki nanimo minomo yaidana oti minomo wamo neko, moda lalo agi ne, loto

kolofa, ido wenena muki ya Gotikafo aumate ailolomami, ya ma gimi ailo ito, ido ma gimi ailo ito, etito lumu-lumu o minaiye.

⁸ Etito ya we áumamo nomilipa, ido wena olámamo kipapa, ido wena-kena, ya namo wena olámomo yaidana oti linate faifa minomo dinawamo ya moda lalo enawae, loto logimomo nefa,

⁹ ido kopa olu onámenawamo aumanina minámagetoma, ya olonafo wanafo oti minalo, loto logimowe. Fa minenawamo ya ukade yo lotenaiye, loti ya olonafo wanafo oti minalo.

¹⁰ Ido olonafo wanafo linate ya ka ma logiminae. Ena kawa ya namo weneloti minámaiye. E'e, Wekola welaloti eti loto logimowe. Kolalo. Wena makafo wanafo fulo edámaneyo.

¹¹ Ido fulo edagetoma, ya wanafo minámageto minaneyo. Ido e'e, lagaiyama, ya wanafote kofa sodoti ekeleti minenawaiye. Ena we makafo ayaidana oto olonafo ilifi fulámaneyo.

¹² Ido liliga ma ya ka logiminamo ya Wekola aimola welakafo ka lidoti minámaiye. E'e, Ouna mino nedaito, kane kito kolomo ka ya logiminae. Kolalo. Mono wenenate yauti we ma olonafo koli kiki ádami wena yakafo amote minenaliye, loto koli umuto lenami, ya ilifi fulámaneyo.

¹³ Ido mono wena ma wanafo koli kiki ádami we yakafo amote minenaliye, loto koli umuto lenami, ya fulo edámaneyo.

¹⁴ Koli minafe? Koli kiki ádami we ya olonafo koli kikila yakafo olu felegaga o edaiye. Ido koli kiki ádami wena ya wanafo mono wete koli kikila yakafo olu felegaga o edaiye. Etito minámami

neko, ya nomilipatige ya Goti omunalo mo ádami nomilipa ya minagi ne. Etiti minenagilafa, ido oiya ya felegaga nomilipa ya minae.

¹⁵ Ido koli kiki ádami we makafo olonafo mono wena ilifi fulitenae, loto lenamife, ido koli kiki ádami wena makafo wanafo mono we fulo ede-nae, loto lenami, ya faifa unaiye, loti koito edalo. Etito unami, ya mono kolami olonafofe, ido wanafofe, yama nelalo minámaiye. E'e, Gotikafo you amene mona ya meleti minenawae, loto lute fiyaiye.

¹⁶ Wena, kamokafo wagafo ana olu faka lagetó ya koli kiki lenaife, ido ádenaife? loto kolámáne. Ido we, kamokafo ologafo ana olu faka lagetó ya koli kiki lenaife, ido ádenaife? loto kolámáne.

Gotikafo monate lomami kanudo ya monolo moninumo ka

¹⁷ Etito wenena muki ya Wekolakafo inanimó monanina ido lononina iya mele gimami, aya kanudo ya monimó wato Gotikafo luni fiyami, ya aya kanudo ya monimó idalo. Kawa ya wenena numudo-namado monolo mau wi-wi amo ya lo mele gedowe.

¹⁸ Linate Goti ainála ukadigu fukamo wenena luti fiyami, ya ainála kilili fulitámalo. Ido ainála ukadigu fukámamo wenena luti fiyami, ya ainála ukadigu ya fukámalo.

¹⁹ Ainalaki minenubemo, ido minámenune? Ya kulawa minámaiye. E'e, Goti welalo golodo minonimó yakafoko kulawa iye.

²⁰ Yamu ya linate muki ya oti meleti o minamo monatina ido lonotina ya gimito luti fiyaido, ayalo ya minalo.

²¹ Linate ya wenena mate nela wi gedato kouba-naba lononina olu gedamo wenena luti fiyami, ya keina kolámalo. Ido efili gedato unawamo kanu ma oloto piyagetoma ya uti, ayalo lono kula olalo.

²² Kouba-naba oti nelalo minamo wenena ya Wekolakafo luni fiyami, ya aimola efili gedami wenenala oti minae. Ido wenena faifa nelalo minámamo ya Wekolakafo luni fiyami, ya Kilisto kouba-naba oti nelalo minamo wenenala oti minae.

²³ Linate meinatina naba fiyaima ne. Mikaleka wenena nelanigu áumalo.

²⁴ Mono wenenane-motao, linate muki ya oti meleti amo monatina ido lonotina gimito luti fiyaído, ayalo ya Gotiki minalo.

Nomili kipa kanina

²⁵ Ena kipa wena olámamo, ido nomili we áumamo yamu Wekola aimola welaloti olomo ka ádofa, ido Wekolakafo milumane kolaidoti mono ka maneneu melaima nenako, loto ka ma logimoneto ya metoliti minenawae, loto ya logiminae. Kolalo.

²⁶ Kamena amaleka ka keina imo oloto pi-pi imo yamu oti meleti amo monatina melado ya ayalo minatoma ya lalo enagoliye, loto kolowe.

²⁷ Eti loto kolomo, ya linate olodiboki ekeleti minamo we ya gilifi fulitenawamo kanu moni wilámalo, loto logimowe. Ido linate olodibo minámami we ya wena ma moni wilámalo, loto logimowe.

²⁸ Eti loto kolofa, ido wena olunae, lotoma, ya olunanimo yaki moda efe lenagoliye. Ido we

áumami nomili yakafo we unae, lotoma, ya unami yaki moda efe lenagoliye. Moda efe lenagolifa, ido yaidana enawamo wenena ya ukani atuwaleka keina mona-mona oloto pi giminami yamu eti ámenawamo ya oto dito lalo enagoliye, loto kolito lowe.

²⁹ Ena mono wenenane-motao, ka ama lenamo ya kolalo. Kamena lina nemo yamu oiya amaloti ya wemomo oloniboki minamo we ya olonibo minámamo yaidana oti minalo.

³⁰ Ido kufu-nema o minamo wenena ya kufu ámamo yaidana oti minalo. Ido seni-mulunigu lalo kolamo wenena ya lalo kolámamo yaidana oti minalo. Ido neta meina fiyamo wenena ya netawa olámenawamo yaidana oti minalo.

³¹ Ido mikaleka neta-mata oluti lononina olamo wenena ya olu kiki ádamo yaidana oti minalo. Kawa eti lomo, ya mikaleka ama monawa koto kolito o-o minonimo ya moda u fuli lenagolimo yamu lowe.

³² Ido linate ya mikaleka fa neta ya oudiluti-kati ika yaleka-waka o gedetenaiye, loto kolomo yamu lowe. Wena olámami wekafo Wekola netalamu kolito ya Wekolakafo lalo neyenami mona melenae, loto kolinagoliye.

³³ Etito nefa, ido olonafoki minami wekafo mikaleka netamu kolito ya olonefokafo lalo neyenami mona melenae, loto kolito,

³⁴ ya lulakala lele melenagoliye. Ido we áumami wenafe, ido nomili, ya ayaidana oto Wekola netalamu kolito, ya ukana-ouna-lula-kala muki ya umuto, felegaga wenenala minenae, loto kolinagoliye. Etito nefa, ido wanafoki minami wena

yakafo mikaleka netamu kolito, ya wanefokafo lalo neyenami mona melenae, loto kolinagoliye.

³⁵ Kawa eti lomo ya nela wi gedena, loto ádowe. E'e, olu lalo o gedena, loto kolito, ya linate mona lalo meleti, Wekoladoka luti-kati lawoko meleti lonola olunawae, loto logimowe.

³⁶ Ido kipa makafo ko mele edamo nomili ya we unami kamenala moda otainako, fa minenane, loto loumunamo ya efe ádato, wena olunamo ya mona lalo melenae, loto kolinami, ya we-wena moda ekelenagilaiye. Ya lifima mona minámaiye. Moda efe loto nefa,

³⁷ ido kipa makafo lula-kalau ka auma wito kolami, ya mona ma ika o edámenami, ka kolinami aumala mino edami kipa ya nomiliwa wena olámoto, nomili kipa fa minenaliye, loto lula-kala auma wito kolinami, ya moda lalo enagoliye.

³⁸ Etito makafo ko mele edamo nomililawa wena olunami ya moda efe lenagoliye. Ido makafo wena olámenami ya oto dito lalo ona kula enagoliye.

Wena-kena kanina

³⁹ Ena wena ya wanafo faifa minenami kame-nalo ya moda kafuwalo ekeleto minenaiye, loto lo mele ledami ne. Ido wanafo folagetoma, ya lo melami kawa nelalauti moda eflito, we malo unae, loto kolinami, ya moda unaifa, ido faifa welo ámunaiye. Wekola lulau mino edami welo yako unaiye.

⁴⁰ Ido faifa minenami ya moda oto dito lalo kolimo dinagoliye, loto kolowe. Eti lomo, ya Goti Ouna mino nedaito lowe, loto kolowe.

8

Neta mamu koliti yokila ki umamo kobina ka

¹ Ena ama ya neta mamu koliti yokila ki umamo kobina yamu ka ma lenae. Kolalo. Ka mona muki ya moda koli minonimo ne, loto kolone. Ido kawa monawa faifa kolonimo mona yakafo ukade-lutekate oluto idaifa, ido setemulude gimonimo mona yakafo olu auma wi ledaiye.

² We makafo ka mona ma moda koli fuli lowe, loto kala kiyami, ya kawa monawa faifa kolaifa, ido kulawa mino edámaiye.

³ Ido makafo siya-muluna Goti umami, ya Gotikafo moda eyefe liye.

⁴ Etito ya neta mamu koliti yokila ki umamo kobinawa no-no enawamo mona yamu kolalo. Neta yaidana-amaidana yamu koli umunawamo ya neta kula ma minámaiye. E'e, Goti lawoko yako kula minaiye, loto kolone.

⁵ Etito ya kosinauka netafe, ido mikaleka neta yaidanaamaidana yamu gotite ne, loti, ido wekolate ne, loti koli umunawamo neta mona-mona nemo nefa,

⁶ ido lamodoka ya Metefo Goti lawoko nemoma, ya amodokati neta-mata muki oloto piyaito, ido lamo yaki amo lulau mino edone. Ido Wekola lawoko Yesu Kilisto nemoma yakafo neta-mata muki olu oloto piyaito, ido lamo yaki amodokatiko omude kofawa minone, loto kolone.

⁷ Eti loto koloba, ido wenena liliga yate eti loti kolife ádoti minae. Aya wenena yauti mate, komu suki goti koli umamo wenena, ya kobinawa nonimo ya netawamu koliti yokila ki umamo

kobina kula ne, loti koliti namo, ya aya mona yamo luni-kani aumala kefoko nemo ya olu kopa o gedaiye.

⁸ Eti loti kolafa, ido kobina yakafo Goti onobalalo mele ledámenagoliye. Ma ánenumo ya oluto lumuto koli lomámenami ne. Ido ma nenumo ya oluto dito koli lomámenami ne.

⁹ Etito nefa, ido linate monawa kolife loti faifa no-no amo wenena yate mono wenenatina liliga mono aumanina kefoko nemo ya uteba wite-nawae, loti koti moinalo.

¹⁰ Koli minafe? Kamo monawa kolife lanimo we ya suki goti numunau ya kobina noto mine-nanimo, ya mono aumala kefoko nemo we yakafo keyeto, ya namoki ma nena, loto lula-kala olu auma wito, netawamu koliti yokila ki umamo kobina ma notenaiye, loto kolámabe?

¹¹ Etito ya mono aumala kefoko nemo we, mono wenenaka Kilistokafo amomu kolito folami we, ya kaka kolanimo mona yakafo olu kopa o edane.

¹² Yamu kolalo. Mono wenenatina olu nosámami o gedeti, luni-kani aumala kefoko nemo olu kopa o gedamo, ya Kilisto yaki olu nosámami o edae.

¹³ Etito ya kobina makafo mono wenenane ma olu uteba wi gedenami, ya namokafo mono wenenane olu uteba wi gedetenae, loto kefa-kobinawa muki moda moi wito fa minoto fulunae.

9

Polokafo aposolo lonolalokati meina ma olámami yamu lalo kolami ka

¹ Ena namomu kolalo. Namu nelalo minofe? E'e, mona ma melenae, loto kolito ya fa melenamo ne. Ido aposolo we minámomo nefe? Moda minomo yae. Ido Wekolate Yesu ya namo eyámomo nefe? Moda eyomoma ne. Ido Wekola lulau mino edomo ya lonone kula oloto piyami ya linate ya minámafe?

² Aiyo, wenena liliga omunido ya aposolo ne, loti neyefe ádamo nefa, ido linate ya moda efe loti neyamoma ne. Wekola lulau mino edomo ya aposolo lonone ilawa liyami kula ya linate ya minae.

³ Monane yamu ka lo yaleka-waka o nedamo wenena ya olu itibito eti logimi-gimi omo,

⁴ Lamo mono lonotelokati ya wete-netaki noki faifa nenumo ya ka ma minenami nefe?

⁵ Ido Sifasi Pitale, aposolo liligatekaki, Wekola kunalaemotaki, muki ya olonige-mota, mono wenaipani gilimiti mono lonodo u-u o minamo, ya lamo ayaidana enumo ya ka ma minenami nefe?

⁶ Ido muki ya kifana lono olámoti, mono lonoko oladoti ya weni-neta no-no amo yaidana oto namote Banabasite yaki eti enalimo, ya lamodokako ka ma minenami nefe?

⁷ We ma kimi lono olunami ya aimola kifanalakafu wela-neta meina fito nenami nefe? Ido ma ya lono kila olaito, ya kulawa oloto piyageto olu ánenami nefe? Ido ma ya meme kiyaba oto, ya amina nowala ma olu ánenami nefe? Fa nenawamoma ne.

⁸ Ido ama ya mikaleka wenena ka lenawamo yaidana oto lofe? Ido lo melami ka ya ayaidana oto ádaife?

⁹ E'e, Mosese lufuwa wiyaigu ya lo melami ka ma eti limo,

Bulumakau yakafo yuwa witi leya wito lilika wi kedageto, ya welalo nela melámalo,

loto ka mono lufuwau (*Lo 25:4*) ya nemo ne. Ena Gotikafo ka ya bulumakau yamuko kolito limo nefe?

¹⁰ Ido lalimomu ádami nefe? Ya lalimomu limo ne. Lono kila oluti, ya emina amo yate ido kobina doilamo yate nenune, loti kolitiko lonowa olu-olu o minae.

¹¹ Ido lamo ya linate ouni-luni-kanigu ya Ouna neta kulawa olu kifonimo, ya linatedokati ukade atuwa neta olu nenumo ya keina ife?

¹² Mono kiyabatina we liliga ya linatedokati ukani atuwa neta olu no-no amo yamaidana oto lamoki olu nonimo neko, ya efe ádagi nefe? Moda oto dito efe lenagolifa, ido linatedokati ma olámone. E'e, Kilisto kala kuwa lalo kanula olu itotenune, loto keina mona-mona mofuto monimo unune, loto auma wito kolone.

¹³ Felegaga kuliyai numuna nabau ya lono olamo wenena yate mono numuguti weni-neta no-no amo, ido yokila kiyamo folomolo lono olamo wenena yate neta kiyagu yauti ma olu no-no amo, ya linate kolámafe?

¹⁴ Ido ayaidana oti kawa kuwa lalo lo oloto melenawamo wenena ya kawa kuwa lonowa oladokati ya ukani atuwa netanina olu oloto pi giminawae, loto Wekolakafo lo melami ne.

¹⁵ Eti loto lo melami nefa, ido yaidana netawa ya namokafo ma olámomo ne. Ido oiya ya linate-dokati ma olunae, loto lufuwa ama wiyámowe.

E'e, eti omo neko, ya alikani kane ya oluto lumuto fulo nedageto ya kolinamo keina naba-naba agi ne. Ido folomo neko, ya keina kolámogi ne.

¹⁶ Kawa kuwa lalo lo oloto melomo mona ya ukane oluto idomo mona ma minámáiye. E'e, lonowa ya namodoka auma wito melami ne. Eti imoma nenako, kawa kuwa lo oloto melámomo neko, keina naba-naba fologi ne.

¹⁷ Nanimo lunekafo lonowa yamu kolito olomo neko, ya meina moda ologi ne. Ido lonowa yamu kolámenamo, ya amokafo moda olunane, loto anelo melami ne.

¹⁸ Etito nemoma nenako, yamu nena meina olunamo ne? Kawa kuwa lalo lo oloto melenado, ya ukane atuwa neta meina olunamo aumane ya fulitoto, kawa kuwa faifa giminae, loto lo oloto gimi-gimi omo mona ya moda meinane yaidana oto ne.

Polokafo wenena muki kouba-naba o gede minami ka

¹⁹ Eti o minomo yamu wenena mate nela wi nedamo ma minámami nefa, ido wenena muki ya olu Kilistodoka ekele gedena, loto nanimo lalo kolodo ya kouba-naba o gede minowe.

²⁰ Etito ya Yuda wenena olu Kilistodoka ekele gedena, loto Yuda wenena omunido ya Yuda wenena mona melamo yaidana oto melomo ne. Ido nanimo ya lo melami ka kilalau ya minámofa, ido lo melami ka kilalau minamo wenena olu Kilistodoka ekele gedena, loto wenenawa omunido ya lo melami ka kilalau minamo wenena mona melamo yaidana oto melomo ne.

²¹ Ido lo melami ka olámamo wenena olu Kilistodoka ekele gedenae, loto wenenawa omunido ya lo melami ka olámomo yaidana oto minowe. Ido Goti lo melami ka olámomo ne, loto ádowe. E'e, Yesu lo melami ka kilalau ya minowe.

²² Ido mono aumanina minámami wenena olu Kilistodoka ekele gedenae, loto wenenawa omunido ya mono aumane minámami yaidana oto minowe. Mona yaidana-amaidana meletu, ya wenena muki yauti maleka olu omuni kenae, loto wenena ailo-ailo omunido ya monane ailo-ailo melomo ne.

²³ Ido neta-mata muki oto meletu omo, ya kawa kuwa lalo yamu kolito, ya lakoina olunune, loto oto meletu o-o minowe.

Auma wito oluloto ya ekeina neta olunumo ka

²⁴ Ena kafa-nafa lo-lo amo ebalo ya kafa-nafa lenawamo wenena muki oluloti wafa, ido ekeina neta olunawamo, ya u komu fedami we lawoko yako olunagoliye, loti kolámafe? Etito linate yaki ayaidana oti ekeina neta olunune, loti olulalo.

²⁵ Etito kafa-nafa lo-lo enawamo wenena muki yate ukade olu auma winune, loti bubu-baba loti moniti, neta maleka moi witi mino-mino ae. Eti o-o amo, ya fa neta, u kopa enami ekeina yamu koliti ya olunune, loti eti o minafa, ido lalimo ya minowa-minowa enami neta yamu kolito olunagolone, loto eti o minone.

²⁶ Etito ya nanimo olulomo, ya kofe lotoko oluloto minowe. Ido fina fiyomo, ya faifa mebe-maba oto fiyámowe.

²⁷ E'e, namo kawa kuwa lo oloto gimomo we ya lumu fou loto, ekeina netawa olámotenae, loto

ukane yakafo efe limo mona yako meyalo meleto, kouba-naba lonola ya olunami ne, loto nanimo ukane aumafofo loto fina fi umu minowe.

10

Kepa mele lomaigu ya lumu fou lotenune, loto lolomami ka

¹ Yamu mono wenenane-motao, Mosese kame-nalalo ya autefo-kolofate monanina yamu kolife ádotenawae, loto ka ama logiminagolowe. Kolalo. Amo muki ya limukafo fo-sema mele gedaito, uti Kuwo No Kisi Limo fuko yaleka-waka ito wamo ne.

² Ido limuki kuwo noki yakafo wenenawa muki noku wito olu Mosesedoka gedami ne.

³ Ido Goti Ounakafo weni-neta olu oloto pi gimaito, ya muki nomo idamo ne.

⁴ Ido no yaki olu oloto pi gimaito, ya muki nomo wamo ne. Etito Goti Ounakafo kifaguti ya no gimaito nomo wamo, ya Kilisto ya wenenawaki lakoina uto gimaito, muki nomo wamo ne.

⁵ Eti o minafa, ido wenenawa yauti maleka mumudi ya Gotikafo lalo geyámaito, kofo mikalo kanudo-kanudo ya fulumo wamo ne.

⁶ Ido netawa o fede gimami, ya mona kamamuna yaidana oto api lilibami, ya amote nosámami netamu kolamo yaidana oti kolitenawae, loto monawa lilibami ne.

⁷ Etito ya wenenawa yauti maleka yate suki goti yamu kolamo yaidana ámaló. Eti amo yamu ya eti limo,

Wenena yate wete-neta nenune, loti amedoti minadoti ya melege olunune, loti neidamo ne,

loto ka mono lufuwau (*Kis 32:6*) ya nemo ne.

⁸ Ido kopa olu onámokele. Amodokati maleka yate kopa olu onamo, ya fo kamena lawoko, ayalo wenena mau naba-naba, tuwedi-tili tauseni (23,000) ya folamo ne.

⁹ Ido Wekola kepa mele umámokele. Wenenawa yauti maleka yate kepa mele umato, ya koiyofa mumudi adala ginaito fulumo wamo ne.

¹⁰ Ido eleka ka ádalo. Amodokati maleka yate eleka ka lato, ya gini fulu-fulu imo enisole yakafo gini folami ne.

¹¹ Ena wenenawadoka ya netawa o fede gimami, ya mona kamamuna, fuka ka yaidana imo, ya lalimo mika kamenala alitido minonimo wenena api lilibinaiye, loti kanina ya lufuwa wiyamo ne.

¹² Yamu makafo aumane ne, loto kolinami we ya moda koto moino. Lumu fou lotenane.

¹³ Kepa mele gimami mona yaidanaamaidana ya linatedoka o fede gimimo idami, ya ailo ma minámaiye. E'e, mikalo minamo wenena muki ya ayaidana otoko kepa mele gimimo idami nefa, ido Gotikafo lituma fi ledemo idami we yakafo adi olu faka lagetto, kepa mele giminami mona yakafo aumatina olu fulo edenami ya ma minámaiye. E'e, kepa mele giminami mona ma o fede giminaido, ya Gotikafo koli unawamo kanu ma olu oloto pi gedageto, ya auma witi leya wi kiki loti minenagilae.

Goti ona kula yamuko kolito, neta ma muki yamu koladokati ya koli unumo ka

¹⁴ Etito sene-mulune gimomo wenenanemotao, linate suki goti yamu kolinawadokati ya koli walo.

¹⁵ Linate kati-manidi nemo wenena ya kawa logimomo moda kolife loti kolalo.

¹⁶ Nomu ubale fuko ledami, ya siyane, lalole, loto, noto ya Kilisto wanulaki lakoina ekelonimo ne. Ido beleti leketo noto ya Kilisto ukanaki lakoina ekelonimo ne.

¹⁷ Beleti lawoko nemoma nenako, ya aya beleti lawokodokatiko ya lamo muki nonimo yamu wenena mumudi ya ukana lawoko ya minone.

¹⁸ Ido Isilaeli wenena mono monanina yamu kolalo. Yokila ki umamo neta no-no amo wenena ya yokila kiyamo folomoki lakoina ekelamo ne.

¹⁹ Eti lomo ka ya egaidamu lowe? Neta mamu koliti yokila ki umamo kobina ya neta kula ne, loto lofe? Ido netawamu kolamo yaki ya neta kula nefe?

²⁰ Etito minámaifa, ido yokila ki-ki amo, ya Goti yokila ki umamo ma minámaiye. E'e, Satani kimiwela yokila ki gimamo ne. Ido linate ya noti Satani kimiwelaki lakoina ekelenawamo ya kolomo nosámaiye.

²¹ Linate Wekola nomulauti noti, ido Satani kimiwela nomuniguti nenawamo ya ma minámaiye. Ido Wekola folomolaloti noti, ido Satani kimiwela folomonidoti nenawamo yaki ya ma minámaiye.

²² Kolafe? Wekola olu nunube koli lumunami mona mele edenube? Ido lamo aumate yakafu amo aumala olu fulu edaife?

²³ Mona muki melenumo ya ka ma minámenagoliye, loti lo-lo afa, ido mona muki

melenumo ya ade olu faka ádenami ne. Mona muki melenumo ya ka ma minámenami nefa, ido mona muki melenumo ya olu lalo o ledámenami ne.

²⁴ Linate ya linanimo yamu kolámoti, wenena ma muki yamu kolalo.

²⁵ Kefa melado ya ma meina fito nenune, lotima, ya lute nosámotennaiye, loti kati ligi-ligi kiti loga-miga ámoti, faifa meina fiti nalo.

²⁶ Aya yamu ya eti limo,

Mika ido neta-mata muki mikalo nemo ya Wekola netala ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 24:1*) ya nemo ne.

²⁷ Ido ka mono kolámamo wenena yauti makafo olu lalo o gedena, lagetoma, ya numunau dinune, loti kolitima ya fa idalo. Diti minato, ya weni-neta giminawamo yamu lute nosámotennaiye, loti kati ligi-ligi kiti loga-miga ámoti, faifa nalo.

²⁸ Ena we makafo ya kefa ama ya neta mamu koliti yokila ki umaguti kefa ne, lenami, ya ánalo. Lo oloto gimami we yamu koliti, ya lula olu nosámamitenune, loti fulitalo.

²⁹ Linanimo luti nosámotennaiye, loto ádowe. Wewa lula nosámotennaiye, loto lowe.

Yamu kolalo. Mona makafo nela wi nedámami nefa, ido neta ma nenamo yamu we ma lula olu nosámagetoma, ya nedito koli nosámami numunami ne?

³⁰ Goti nasafilila yamu kolito, siyane, lalole, loumuto netawa nenamo yamu makafo nedito kamane kinami ne?

³¹ Etito linate ya kefa-kobina nenawamofe, ido nonano nenawamofe, ido mona yaidanaamaidana melenawamo, ya Goti kuliya olu faka lotiko eti alo.

³² Wenena muki, Yuda wenena, Giliki wenena, Goti wenenala mau minamo, muki yamu koliti, ya mona ma melenumo ya leyeti uteba witenawae, loti koliti ya aya mona melámalo.

³³ Ido ayaidana oto nanimo yaki oto meletoto o-omo mona melomo, ya wenena muki neyeti lalo kolinawae, loto mele-mele owe. Eti omo, ya nanimone olu lalo o nedena, loto kolámowe. Wenena muki olu omuni ko gedageto lalo enawae, loto kolito eti o-o minowe.

11

¹ Etito Kilisto monalalo meyalo mele-mele omo yamaidana oti linate ya namo monanelo meyalo meleti moinalo.

Monoku ya maninido owo mofunawamo ka

² Ena namo oto meletoto o-omo mona melomo ya linate koli fuli loti kati ki minoti, ka mono mona gimitodo, yalo yako mino-mino amo yamu gebotina logimowe.

³ Ena ka ama lenamo ya kolife lenawae, loto linatemu kolowe. Wemomo manini ya Kilisto ya ne. Ido wenaipa manini ya wemomo ya minae. Ido Kilisto manena ya Goti ya ne.

⁴ We mate maninido owo mofuti Goti loumunawamofe, ido Goti welaloti ka lo oloto melenawamo, ya inanimo manini olu ukanalo koli umunawamo ne.

⁵ Ido wena mate maninido owo moufámoti Goti loumunawamofe, ido Goti welaloti ka lo oloto

melenawamo ya inanimu manini olu ukanalo koli umunawamo ne. Eti enawamo, ya kopa olu onamo wenaipa manini yowala muki fuko fulito gedamo wenaipa yaki u lawoko enagilae.

⁶ Yamu ya wena ma manenalo owo moufámenami ya manena yowala muki fuko fulitalo. Ido wenaipa ukanido koliti manini yowala koitenawamo, ya maninido owo moufaneyo.

⁷ Ido wemomo ya Goti lebonala oti, kuliya olu faka lenawamo wenena minamo yamu ya wemomo maninido owo mofuti mono lenawamo ya efe ádenagoliye. Ido wenaipa ya wemomo kulini olu faka lenawamo wenena ya minae.

⁸ Yamu kolalo. Wena Ifi ukanauti oluto we olufe ádaiye. E'e, we Adamu ukanauti oluto wena olufe limo ne.

⁹ Ido wena yamu kolito ya we olu oloto piyámaiye. E'e, we yamu kolito ya wena olu oloto piyami ne.

¹⁰ Yamu ya wenaipa yate mono aumate ya lalimodokati minámaiye, loti ainawa maninido mofuti, ya efe lenami mona melenawamo ya enisole yaki eyenawamo ne.

¹¹ Etito nefa, ido Wekola lulau mino edeti ya wemomo yate wenaipa fulo gedeti inanimoko minenawamo ya ma minámaiye. Ido wenaipa yate wemomo fulo gedeti inanimoko minenawamo yaki ya ma minámaiye.

¹² E'e, wena ya we Adamu ukanauti oluto olufe limo yamaidana oti wemomo yaki wena ukaniguti kedamo ya minae. Ido netawa muki ya Gotidokatiko ne.

¹³ Linate ya linanimoni koliti iya melalo. Wena ma manenalo owo moufámoto Goti loumunami ya efe limo mona nefe? E'e, etito minámaiye.

¹⁴ Ido we ma manena yowala fana onenami ya ukanalo kolinami neta ne. Aya monawa ya adeina mona, mono kolámoti minoti ya kolam-oma ne.

¹⁵ Ido wenaipa manini yowala fana ya maninido owo yaidana oto gimamima nenako, yamu manini yowala fana onenami ya ekeinani lalo ona ne.

¹⁶ Etito nefa, ido mate kawa ya eleka lofaiye, loti kolinawamo, ya lamo mona ailo ma melámone. Ido Goti wenenala numudo-namado monolo mau wi-wi amo muki yaki ayaidana oti ya mona ma ailo melámæ, loti kolalo.

Monolo mau witi weni-neta olu kopa oti no-no amo ka

¹⁷ Ena neta mamu geboti ádenamo ka ya kati oluto logiminagolowe. Kolalo. Linate monolo mau wiyamo ya luti olu lalo ámoti, olu nosámami oti mau wi-wi amo ne.

¹⁸ Eti amo yamu komu ka lenagolowe. Kolalo. Linate monolo mau wiyamo ya wenena iya meleti fokiti minae, loti lonomato kolomo ya ka ona kelaiye, loto kolowe.

¹⁹ Ena iya meleti foikamo monawa ya faifa oloto piyámaiye. Eti amo mona ya linatedokati mono wenena kula ya olu oloto pi gedenami mona ya ne.

²⁰ Ena Wekola wela-neta nenune, loti mau wiyafa, eti o melamo yamu u Wekola netala ámami neta ya nae.

²¹ Linanimo weti-neta oluti oti iya melámoti, faifa linanimoniko nato, ya mate kadunamu fuluti fa minato, ido mate nonano noti kani-manini u kopa iye.

²² Aiyo, linanimo numuni ya ayau weti-neta nenawamo ma minámaife? Ido Goti wenenala mau minamo ya oluti lumuti koli gimato, netani minámami wenena olu ukanido koli gede minafe? Nena ka logiminae? Gebotina lenafe? E'e, netawa yamu gebotina ma ádenagolowe.

*Wekola mono kobinala yamu limo ka
(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lu 22:14-20)*

²³ Etito namo Wekoladokati olomo ka ya linate moda logimitomo, ya oiya ama kofa logiminamo ya kolalo. Wekola Yesu ya kuwolafo-mota anido melami kamenalo luwaila yalo beleti oluto,

²⁴ siyane, lalole, loto Melafo loumuto, ya leketo eti limo, ama ya namo ukane ya linatemu oto ne. Monawa etiti melenawamo kamenalo ya kati ki numuti etiti melemo idalo, loto limo ne.

²⁵ Ido aiga no fuli lotiti ya nomuma yaki ayaidana oto oluto ya eti limo, nomu amau ya namo wanune ya Gotiki olu kutifi gedami ka kofawa olu auma wi edami wanune ya ne. Linate etiti nenawado-nenawado ya kati ki numuti etiti nomo idalo, loto limo ne.

²⁶ Etito ya beletiki nomuki yauti kamena-kamena nomo idonido ya Wekola folami kala kuwa lo oloto melemo dito minogeto, itibito enaiye.

²⁷ Yamu mate Wekola beletila ido nomula ya kopa nenawamo yate Wekola ukana ido wanula olu kopa oti nato, lifima mino gedenagoliye.

²⁸ Etito makafo beletiki ido nomuki yauti ma nena, lenami, ya komu lula-kalau monala koto kolife loto, etito nenaiye.

²⁹ Eti ámoto, faifa nenami, ya Wekola ukana kolife ádoto nainako, ka amodoka minenami neta oto aimolakafo no minaiye.

³⁰ Linate eti o-o amo yamu maleka mumudi aumani minámaito, neta kiliti minae. Ido maleka ya moda fulutamo ne.

³¹ Etito nefa, ido lalimo monate iya melefe lonimo neko, olu kalo mele ledámagi ne.

³² Ido Wekolakafo monate iya mele ledeto, koli kolinumo neta olu lomami, ya mono kolámamo wenena yaki u kopa otenawae, loto, etito olufe lo lede minaiye.

³³ Yamu mono wenenane-motao, linate wetineta lakoina nenune, loti mau witi, ya kiyaba o minato, muki o fedenawamo ya moda lafa loti nalo.

³⁴ Ido kuluma olu kopa ato lifima olu lumute-naiye, loti ya mate kadunamu fulutima, ya inanimoni numunigu komu nalo.

Ena ka liliga ya nanimo enamo kamenalo ya olufe lenagolowe.

12

Goti Ouna Felegaga netala-matala iya mele lomami ka

¹ Ena mono wenenane-motao, Ouna netala-matala yamu kolife ádotenawae, loto logimi-nagolowe. Kolalo.

² Linate komu ailo feka wenena minamo kame-naloma ya ka ádamo netalo ika o gedato, kopa yauka-amauka wamo yama moda koli minae.

³ Yamu kolife lenawamo ka ama logimi-nagolowe. Kolalo. Wenena mate Goti Ouna welalo yati Yesu ya u kopa enaiye, lenawamo ya ma minámaiye. Ido Ouna Felegaga welaloti yako Yesu ya Wekola ne, loti lenawamo ne.

⁴ Ena mono neta-mata iya mele lomami ya ailo-ailo nefa, Ouna ya lawoko ne.

⁵ Ido mono lono iya mele lomami ya ailo-ailo nefa, lono aboga Wekola ya lawoko ne.

⁶ Ido mono aumala iya mele lomami ya ailo-ailo nefa, auma aboga Goti ya lawoko ne. Amo yakafoko wenenala muki ya aumala olu oloto pi lomami ne.

⁷ Eti imo, ya Ouna aumala olu oloto pito ya wenenala mau naba olu lalo o gedenae, loto aumalawa ailo-ailo iya mele gimimo uto, muki ya inanimi aumanina iya ku gedeto gimami ne.

⁸ Etito wenena ma ya Gotikafo ka maninigu minenami ka lo oloto melenawamo ya Ounakafo gimimo wiye. Ido ailo ma ya Gotidokati ka kolinawamo ka lo oloto melenawamo ya aya Ouna yakafoko aimola monalalo oluto gimimo wiye.

⁹ Ido ailo ma ya aya Ouna yakafoko mino gedeto ya koli kikitenawamo auma ya gimimo wiye. Ido ailo ma ya aya Ouna lawoko yakafoko mino gedeto ya neta kilamo wenena olu faka lo gedenawamo auma ya gimimo wiye.

¹⁰ Ido ailo ma ya Goti aumala gilibinawamo mona olu auma wi gedemo wiye. Ido ailo ma ya polofete ka lo oloto melenawamo ya gimimo wiye. Ido ailo ma ya ouna-ana mona-mona koti kolife loti iya melenawamo auma ya gimimo wiye. Ido ailo ma ya luwa-lawa ka lenawamo ya gimimo wiye. Ido ailo ma ya luwa-lawa kawa olu eleyapa winawamo auma ya gimimo wiye.

¹¹ Eti o lomami aumawa muki ya aya Ouna lawoko yakafoko olu auma wi lede minami, ya aimola lula-kalau lalo kolito ya wenena ailo-ailo iya mele ledemo wiye.

Kilisto ukana lawoko yau wenenala ya kofalana-kiyana muki minonimo ka

¹² Ena ukade ya lawoko nefa, kofate-adekiyade muki ya ne. Ido kofate-ade-kiyade muki ya olu lawoko ito, ukade u lawoko wiye. Ena Kilistodoka ya ayaidana oto ne.

¹³ Gotikafo lalimo muki, Yuda wenena, Giliki wenena, ailo feka wenena, nelalo minoti kouba-naba lono olamo wenena, nelalo minámamo wenena, muki ya Ouna lawoko yakafo noku wito olu lawoko o ledaito, u Kilisto ukana lawoko wone. Eti o minonimo muki ya Ouna lawoko lomami, ya no yaidana oti nenawae, loto Ouna lomami ne.

¹⁴ Etito ukadeu ya kofate-ade-kiyade ya neta lawoko yako minámaiye. E'e, mumudi ne.

¹⁵ Yamu kiyade yakafo namo ya ana minámomako, ukanau ya minámowe, lenami, ya egaidana oto ukadeu ya minámenagoliye? Moda ukadeu fa minenami ne.

¹⁶ Ido kate yakafo namo ya omuna minámonako, ukanau ya minámowe, lenami, ya egaidana oto ukadeu ya minámenagoliye? Moda ukadeu fa minenami ne.

¹⁷ Ido ukadeu muki ya omude yako nemo neko, egaidana oto kate kologi ne? Ido muki ya kate yako nemo neko, egaidana oto ladanuwa kologi ne?

¹⁸ E'e, ukade kofala-ana-kiyana muki ya Gotikafo aimola kala lalo kito ukadeu ya melefe lo ledami ne.

¹⁹ Etito nefa, ido ukadeu muki ya neta lawoko yako nemo neko, ukade egaleka minagi ne?

²⁰ E'e, ama ya kofala-ana-kiyana muki ya nefa, ukade moda lawoko ne.

²¹ Etito ya omude yakafo ade ya minámami neko, fa lalo minogi ne, loto egaidana oto loununami ne? Ido manede yakafo kiyade ya minámami neko, fa lalo minogi ne, loto egaidana oto loununami ne?

²² Etito minámaiye. Ukadeu ya neta maleka auma wiyámaiye, loto koloba, aya netawa minámami neko, ya nosa naba ámogi ne.

²³ Ido ukadeu ya neta maleka lalo eyámonimo neta ya ekeina lalo olu egelonimo ne. Ido ma yamu ukadelo kolonimo ya asa wito kiyaba lalo o ede minone.

²⁴ Ido ma yamu ukadelo kolámonimo ya koito edogeto, fa oloto minami ne. Etito Gotikafo ukade olu lawoko oto olufe loto, ya lumuti minami netala ya lono naba umami ne.

²⁵ Eti imo, ya ukade kofala-ana-kiyana ya fokiti u ailo-ailo ámoti, ukade muki yamu koliti kiyaba lalo o edenawamo ne, loto eti imo ne.

²⁶ Etito ya kofala-ana-kiyana yauti ma ya ogofu kolagetoma, ya ukade liliga muki yaki lakoina ogofu kolinagoliye. Ido kofala-ana-kiyana yauti ma ya kuliya olu faka lagetoma, ya ukade liliga muki yaki lakoina lalo kolinagoliye.

²⁷ Ena linate ya Kilisto ukana ya minae. Ido ailo-ailo ya kofala-ana-kiyana ya minomo wamo ne.

²⁸ Etito ya Gotikafo wenena ailo-ailo olufe loto ya wenenala monolo mau minagu mele ledami, ya komu aposolo wenena ya mele ledami ne. Ido yaloti polofete wenena ya meletto, ido yaloti api lilibamo wenena ya meletto, ido yaloti ya Goti aumala lilibamo wenena, ido yaloti ya neta kilamo wenena olu faka lo gedenawamo auma olamo wenena, ani olu faka lo gedamo wenena, kiyabate wenena, luwa-lawa ka lenawamo wenena ya mele ledami ne.

²⁹ Eti o ledami, ya wenenala muki ya aposolo lono olamo nefe? Ido muki ya polofete ka lo oloto melamo nefe? Ido muki ya api lilibamo nefe? Ido muki ya aumala lilibamo nefe?

³⁰ Ido muki ya neta kilamo wenena olu faka lo gedenawamo auma olamo nefe? Ido muki ya luwa-lawa ka lo-lo amo nefe? Ido muki ya kawa olu eleyapa wiyamo nefe?

³¹ Etito minámaifa, ido linate mono netalamatala iya meletto faifa lomami yauti neta dito nemoma ya olu oloto pinune, loti auma witi kolalo.

Sete-mulude ona kula giminumo ka

Ena kanu oto dito lalo lema gilibinagolowe. Katoti kolalo.

13

¹ Wenena luwa-lawá kanina yaki ido enisole kanina yaki lenafa, ido sene-mulune gimigimi ámenamo yakafo ka lenamo ya fa belo fu lamo yaidanafe, ido ofato kai-kai melami neta yaidana otoko minenagolowe.

² Ido Goti welaloti ka lo oloto melenamo auma mino nedaito, ido ka falukami muki ido ka ma muki yaki koli fuli loto, ido koli kikine naba-naba yakafo mowa ya loumoneto moda nedito eba maleka unami auma yaidana mino nedenaifa, ido sene-mulune gimigimi ámenamo ya fa digani minenagolowe.

³ Ido netane-matane iya mele gimi fuli loto, ido ukane yaki fulo yoku itenawae, loto giminafa, ido senemulune gimámenamo, ya monawa yakafo olu lalo o nedámenami ne.

⁴ Sete-mulude giminumo mona ya etito ne: Wenena mate olu nosámami o ledatoma, ya itibito you lo gedetoko minenumo ne. Ido wenena olu lalo o gedeto ani olu faka lo minenumo ne. Ido komumu ya wiyámenumo ne. Ido lalimo ukadelute oluto idámoto, kulite olu faka ádenumo ne.

⁵ Ido kolonimo di kolámonimo di oto felala oto moinámenumo ne. Ido lalimo netate yamu oto dito kolámenumo ne. Ido sete alako kala-kala ádenami ne. Ido wenena neta o mele ledenawamo ya olu minámenumo ne.

⁶ Ido mona nosámami yamu lalo kolámoto, mona ona kula yamuko lalo kolinumo ne.

⁷ Ido ka keina muki agetoma, ya moda olu mofu minenumo ne. Ido koli kikite fuli ádenami ne. Ido Gotikafo ade olu faka lo minaiye, loto lalo kolito kiyabala otoko minenumo ne. Ido neta

keina mona-mona oloto piyagetoma, ya moda aumafofo loto mino kolinumo ne. Etito ya sete-mulude giminumo mona ya ne.

⁸ Ena sete-mulude gimi-gimi onimo mona ya fuli ádenagoliye. Goti welaloti ka lo oloto melamo mona ya olu fuli lenami ne. Ido luwalawa ka lo-lo onimo mona yaki moda fuli lenami ne. Ido ka kolonimo ka yaki olu fuli lenami ne.

⁹ Kolafe? Ka muki kolonimo ya faifa mulalo yako kolonimo ne. Ido Goti welaloti ka lo oloto melonimo ya faifa mulalo yako lo oloto melonimo ne.

¹⁰ Etito nefa, ido aiga ya kula moda oloto piyageto, ya mulalo o-onimo neta ya moda olu fuli lenami ne.

¹¹ Namu kefolo minomo kamenalo ya faifa nomilipa kefolo ka loto, nomilipa kefolo yaidana oto kane kito, nomilipa kefolo yaidana oto lunekaneu kolimo dito minofa, aiga ya wenena buluto, nomilipa kefolo monawa ya moda olu fuli lomo ne.

¹² Yamu kolalo. Noku kamamuna nemo neta kofe ádonimo yamaidana oto oiya amaleka ya kofe ádoba, aiga ya kote fito eyefe lenumo ne. Ido oiya amaleka ya faifa mulalo yako koli minoba, aiga ya kulawa koli fuli lenumo ne. Amokafo leye fuli lo minami yaidana oto.

¹³ Etito ya koli kikito umumo idonimo mona, ido amomu kolito kiyaba o edemo idonimo mona, ido sete-mulude gimi-gimi onimo mona, yaleka monawa lelei-lawokoi ya minowa-minowa oto minenagolifa, ido ayauti ya sete-mulude gimi-gimi onimo mona lawoko yakafoko moda u komu

melami mona ya ne.

14

Goti welaloti ka lo oloto melenumo ya mono lonogu dito nemo ka

¹ Seti-muludi gimi-gimi enawamo kanudo ya auma witi moni minalo. Ido Ouna netala-matala yamu auma witi kolalo. Ido aya netala yauti ya Goti welaloti ka lo oloto melenawamo yamu kolimo idalo.

² Makafo luwa-lawa ka yauti lenami, ya ounakafo asa wiyami ka lo oloto melaifa, ido kawa monawa kolife ádo minanako, luwa-lawa kawa ya wenena logimámaiye. E'e, Goti yako loumami ne.

³ Etito nefa, ido Goti welaloti ka lo oloto melenami we yakafo wenena luni olu auma wi gedeto, kani oluto ka mono kanu gilibito, seni-mulunigu olu aila wi gedami ne.

⁴ Luwa-lawa ka yauti lenami we ya aimola lula olu auma wi minaifa, ido Goti welaloti ka lo oloto melenami we yakafo monolo mau minamo wenena luni olu auma wi gedami ne.

⁵ Linate muki ya luwa-lawa ka lenawamo yamu kolofa, ido Goti welaloti ka lo oloto melenawamo yamu auma wito kolimo idowe. Luwa-lawa ka yauti lotiti, ya monolo mau minamo wenena luni olu auma wi gedenami ka ya kolinawae, loti kawa monawa olu eleyapa witi logimalo. Ido ka oluwe oto logiminami we ma minámagetoma, ya Goti welaloti ka lo oloto melenawamo wenena lononina yakafo luwa-lawa ka yauti lenawamo wenena lononina olu fulo gedami ne.

⁶Ena mono wenenane-motao, namo linatedoka oto ya luwa-lawawa ka yautiko logiminamo, ya egaidana oto olu lalo o gedenamone? Etito minámaifa, ido Gotikafo olu oloto pi nomami ka logiminamofe, ido kolife lenawamo ka logiminamofe, ido Goti welaloti ka logiminamofe, ido api gilibinamo ka logiminamo, ya olu lalo o gedenamini neta ya ne.

⁷Ido kani-manini minámami neta, nema nomufe, ido koi ya wiyato, nola lebona oloto ádagetoma, egaidana oto nolawa kolife lenawae?

⁸Ido kanugana meleti luni finawamo ya ufe ádenami, ya egaidana oti koliti ile-kimi oluti unawamo ne?

⁹Etito linate ayaidana oti luwalawa ka yauti asa witi lenawamo, ya egaidana oti kolife lenawamo ne? Fa ka lenawamo ya epekafo oluto u kopa enagoliye.

¹⁰Mikau-mikau ya wenena mona-mona kanina muki-muki ne, loto kolone. Ido kawa monawa muki ya aboga yate moda kolife lenagilae.

¹¹Etito ya ka ma monawa kolámonetoma, ya kawa limo we yakafo namomu kolinami ya ailo we ne, loto kolinagoliye. Ido namokafo amomu kolinamo ya ailo we ne, loto kolinagolowe.

¹²Yamu linate yaki Ouna netala-matala yamu aumafofo loti kolanako, monolo mau minamo wenena luni olu auma wi gedenamini netala yamu auma witi kolimo idalo.

Luwa-lawawa ka yauti lo oloto melenawamo mona yamu logimami ka

¹³Etito ya luwa-lawawa ka yauti lo oloto melenawamo wenena linate kawa monawa olu

eleyapa wi giminumo auma lomo, loti Goti loulalo.

¹⁴ Kolafe? Luwa-lawawa ka yauti Goti loumunamo, ya lune-oune yakafo loumomo nefa, ido kane-manene ya kulawa oloto piyámenagoliye.

¹⁵ Yamu nedi-nedi enae? Luneounekafo loumuto, ido kane-manene yakikafo loumunamo ne. Ido mono nema lenamo, ya lune-ounekafo nema loto, ido kane-manene yakikafo nema lenamo ne.

¹⁶ Ido kamo ya eti ámoto, luka-ouga yakafoko Goti ebola lo oloto melenanimo, ya lo fuli lagetoto ya monawa kolámamo wenena yate kawa lanimo ya kolife ádanako, egaidana oti aga olu faka loti onale, lenawamo ne?

¹⁷ Kamo moda Goti ebola efe loto lo kolaba, ido kawa lanimo yakafo wenenawa luni olu auma wi gedámaiye.

¹⁸ Ena linate luwa-lawawa ka yauti lo-lo amo wenena muki ya namo olu fulo gedeto lo-lo omo yamu siyane, lalole, loto Goti loumowe.

¹⁹ Eti o minofa, ido monolo mau minonigu yau luwa-lawawa ka yauti ka fana-fana teni tauseni (10,000) lo oloto melenamo yamu oluto lumuto kolofa, ido kane-manene yakafo ka lina efema ade filiga faifu (5) yako lo oloto meletoto wenena api gilibinamo yamu oluto dito koli minowe.

²⁰ Ena mono wenenane-motao, linate kati kinawamo ya nomilipa kefolo yaidana oti kati kiyámalo. E'e, nosámami mona yamu koliti ya nomilipa namuna yaidana oti minalo. Ido kati kinawamo ya wenena auma wiyamo yaidana oti kati kiyalo.

²¹ Lo melami ka lufuwa wiyagu ya eti limo,
Wenenawa ka logimomo, ya ailo wenena
weniguti luwa-lawa ka lenawamo yakafa
logiminafa, ido aya ka yaki ya koliti
kolámoti o minenagilae, loto Wekolakafo
liye,

loto ka mono lufuwau (*Ais 28:11-12*) ya nemo ne.

²² Etito ya luwa-lawa ka lenawamo ya Goti aumala gilibinami mona gimami, ya koli kikitamo wenena yamu gimámaiye. E'e, koli kiki ádamo wenena yamu gimami ne. Etito nefa, ido Goti welaloti ka lo oloto melenawamo ya aumala gilibinami mona gimami, ya koli kiki ádamo wenena yamu gimámaiye. E'e, koli kikitamo wenena yamu gimami ne.

²³ Etito ya mono wenena muki mau minoti, muki yate luwa-lawa ka lato, monawa kolife ádamo wenenafe, ido koli kiki ádamo wenena ya oti kolinawamo, ya aiyo, kudu-kudu kilamo ka lae, loti lenagilae.

²⁴ Ido muki ya Goti welaloti ka lo oloto melato, koli kiki ádami we mafe, ido monawa kolife ádami we ma oto kolinami, ya lula-kalau monala-anala yamu ka lamo yakafa u amodoka meyau fito, olu kalo mele edamo yamaidana oto metolito kolito,

²⁵ ya siya-mulunau neta falukuto nemo yama oloto piyageto, etito kiyana umola fito kola-wela kuba wito Goti koli umuto, ya Goti linateki ona minaiye, loto lo oloto melenagoliye.

Monolo mau winawagu yau monatina efe loti melenawamo ka

²⁶ Etito ya mono wenenane-motao, nedi-nedi enune? Mau winawagu yau linate muki yauti mate mono nema olato, mate api gilibinawamo ka olato, mate Gotikafo olu oloto pi gimami ka olato, mate luwa-lawa ka yauti ka ma olato, mate luwa-lawa kawa olu eleyapa winawamo ka olato, ya mono monawa muki melenawamo ya wenena luni olu auma wi gedenuwe, loti melaneyo.

²⁷ Luwa-lawa ka lenune, lenawamo, ya wenena lelefe, ido lelei-lawokoi yako loti, ya lawoko-lawoko lenawado, makafo kawa monawa olu eleyapa wi gimaneyo.

²⁸ Ido oluwe enami we minámagetoma, monolo mau minagu yau luwa-lawa ka yauti ádalo. Makafo lenae, loto kolinami, ya aimola lulau yaki ido Gotidoka yakiko loumaneyo.

²⁹ Ena Goti welaloti ka lo oloto melenawamo wenena ya lelefe, ido lelei-lawokoi yate lenawado, liligate koliti ya kawa kolife loti iya melalo.

³⁰ Ido liligate amedoti minamo yauti ma Gotikafo ka ma olu oloto pi umunami, ya komu limo we ya fulitaneyo.

³¹ Etiti ya wenena muki kolife lenagilae, loti, ido muki ya luni olu lalo enami ne, loti muki ya lawoko-lawoko Goti welaloti ka lo oloto melalo.

³² Goti welaloti ka lo oloto melenae, loto luni-ounikafo kolagetoma, ya sodoti kiyaba enawamo auma moda mino gedami ne.

³³ Moda kolafe? Kopa namo ka ma lenae, namo ka ma lenae, loti olu kopaiti, muki olu lawoko oti lenawamo mona ya Gotidokati ma minámaiye. E'e, you loti sodoti minenawamo

mona ya Gotidokatima ne.

Ena felegaga wenena monolo mau witi mona mele-mele amo yamaidana oti linate yaki meyalo melenawamo yamu logiminagolowe. Kolalo.

³⁴ Wenaipa ya monolo mau wiyagu yau sodoti ka ádoti minalo, loto lo fuko gedogeto ya lumuti minenawae, loto lo melami ka ya limo ne.

³⁵ Monolo mau wiyagu yau wenaipa ka kopa lenawamo ya ukanido kolinawamo mona melam-oma nenako, yamu ka ma kolife lenune, lotima ya numunigu uti, inanimu wanibo loga o gedaneyo.

³⁶ Ido e'e, lenawamo, ya Goti kala ya linate-dokati apito oloto piyami nefe? Ido linatedoka yako o fedami nefe? Etito minámaiye.

³⁷ Linatedokati ma yate polofete wenena ya minone, loti kati kiyamofe, ido Goti Ouna mino ledami wenena ya minone, loti kati kiyamo, ya lufuwa wi fulo gedomo ka ya Wekola lo melami ka ya ne, loti kolife loti kolalo.

³⁸ Ido ma ya etito kolámone, lenawamo, ya aya wenena ya mono kolife ádamo wenena ya minae, loti kolinagilae.

³⁹ Yamu mono wenenane-motao, linate Goti welaloti ka lo oloto melenune, loti oto diti kolalo. Ido luwa-lawa ka lenawamo kanu ya ku gedámalo.

⁴⁰ Ido mono mona muki melenawamo ya lalo efe lotiko melalo.

15

Yesu folaiguti neidami ka

¹ Ena mono wenenane-motao, kala kuwa lalo lo oloto gimitomo ya kofa logiminagolowe. Kawa ya moda koliti, ya ayau minomo idamo ka ya ne.

² Aya kawa lo oloto gimitomo ya koli fa itámoti, koli kikitoti moni minenawamo, ya olu omuni kami ka ya ne.

³ Aya kawa ya dito nemo ka ne, loto linate gimomo, ya namo yaki komu olomo ka ya kolalo. Ka mono lufuwau limo yamaidana oto Kilistokafo lifimate yamu kolito ya folaiye.

⁴ Folaito mele edato, ya ka mono lufuwau limo yamaidana oto kamena lelei-lawokoi (3) yalo ya olu nedi edaiye.

⁵ Olu nedi edaito, komu Sifasi Pita omunalo oloto piyami, yaloti ege-ege moinamo we tuwelu (12) ya omunido oloto piyaiye.

⁶ Ido yaloti mono wenena mau naba faifu hadeti (500) ya muki omunido oloto pi gimaito, eye fuli lamo ne. Eyamo wenena yauti mumudi ya oiya lufuwa ama wiyomo kamenalo ya faifa minae. Ido liligaleka moda fulutamamo ne.

⁷ Ena yaloti Yemusi omunalo oloto piyami, yaloti aposolo muki omunido oloto piyami ne.

⁸ Ena aiga ona ya namo, nomilipa nosámami owola efili fulami yamaidana oto minomo we efe yaki omunelo oloto piyami ne.

⁹ Namu ya Goti mono wenenala ginito olu kopa o gedomo we ya aposolo muki yauti namo ya kiyanido we minomo, ya aposolole, loti namomu lo-lo amo ya efe ádaifa,

¹⁰ ido namo ya Goti nasafilila yamu ya aposolola minomo ne. Ido nasafili o nedami ya faifa o nedámáiye. E'e, lono olomo yakafo

aposolo liliga muki olu fulo gedeto auma wito olofa, ido nanimokafo ma ámowe. Goti nasafilila mino nedami yakafo lonowa olumo idaiye.

¹¹ Etito ya namofe, ido liligafe, lalimo muki ya aya kawa lo oloto mele-mele onimo, ido aya kawa koli kikitamo ne.

Yesu folaguti neidainako, koli kikitamo wena muki olu nedi gedemami ka

¹² Ena Kilisto ya folaguti olu nedi edami ka lo oloto mele-mele onimo nenako, linedokati liliga yate wenena folaguti nedinawamo ma minámaiye, loti egaidana oti lo-lo amo ne?

¹³ Folaguti nedinawamo ma minámami neko, Kilisto olu nedi edámagi ne.

¹⁴ Ido Kilisto olu nedi edámami neko, ya lo oloto mele-mele onimo ka ya u fa ka agi ne. Ido linete koli kikitamo mona yaki u fa neta agi ne.

¹⁵ Ena yako minámaiye. Gotikafo Kilisto olu nedi edami ka lo ede-edede onima nefa, folaguti olu nedi gedámenami neko, Kilisto olu nedi edámagi ne. Ido olu nedi edámami neko, lamo olu nedi edami ka lonimo ya Goti ka su lo edogi ne.

¹⁶ Etito wenena folaguti olu nedi gedámenami neko, Kilisto yaki olu nedi edámagi ne.

¹⁷ Ido Kilisto olu nedi edámami neko, lifimatina fa mino gedagi nemoma nenako, koli kikitamo mona u fa neta agi ne.

¹⁸ Ido Kilisto lulau mino edeti folamo wenena yaki u kopa wagi ne.

¹⁹ Oiya ama mikaleka minonimo kamenalo ya Kilisto yamu kolito kiyaba o edogeto, aiga olu

nedi ledámenami neko, ya milumani kolamo wena nena muki yauti lamo milumate oto diti kolinawamo ya moda lema kolinawagi ne.

²⁰ Ido etito minámaiye. E'e, Kilisto moda fo-laiguti olu nedi edami, ya fulumo wamo wenena muki u komu mele gedeto neditami ne.

²¹ Yamu kolalo. We ma Adamukafo wenena fulumo idonimo kanu olu oloto pi ledaima nenako, yamu we ma Kilistokafo foloniguti nedinumo kanu yaki olu oloto pi ledami ne.

²² Etito ya Adamuki ekeleto fulumo idonimo yamaidana oto Kilistoki ekelonimo yaki olu omude kofawa o ledemo dinami ne.

²³ Etito nefa, ido muki ya inanimu kamenanina moda gimami ne. Kilisto u komu melami we moda neditami, yaloti amo o fedenaido ya aimola wenenala ege meletu nedinumo ne.

²⁴ Ido yaloti amo yakafo wenaba muki, ido kulinigi we muki, ido auma wiyamo neta-mata olu fuli lo fulitoto, ya kiyaba we wekudi lonola ya Melafo Goti anau melageto, ya mikaleka kamentala moda fuli lenagoliye.

²⁵ Etito oiya ama ya kiyaba we wekudi lonola olumo idami, ya Gotikafo kuwolafo-mota muki fulu kiyana feumau gedageto, ayalo ya lonowa ya Melafo anau melenami ne.

²⁶ Kuwolafo-mota maleka muki olu fuli lo fulitoto, aiga ona olu fuli lo fulitenami kuwolafo ya fulumo idonimo mona ya ne.

²⁷ Yamu ya eti limo,
Wenena, neta-mata, muki ya fulu kiyana feumau gedami ne,
loto ka mono lufuwau (*Sng 8:6*) ya nemo ne.

Etito Goti yakafo wenena, neta-mata, muki ya Kilisto kiyana feumau nemo ne, loto limo, ya wenenawa, netawa-matawa muki fulo kiyana feumau gedami wewa aimola yaki kiyanaló minenami yamu ádaiye, loto kolone.

²⁸ E'e, Gotikafo wenena, neta-mata, muki fulo kiyana feumau gedaído, yaloti ya Nalafo aimola yaki ya Melafo fulo kiyana feumau gedami we Goti yako moda akaiya dito nemo we mine-nagoliye, loto kafuwalo ya uto minenagoliye.

²⁹ Ena etito minámaiye, loti kolinawamo, ya wenena mate folamo wenena yamu mono noku wiyamo ya nedi-nedi enawae? Folamo wenena olu nedi gedámenami negeyama, ya folamo wenenawa yamu nediti noku wiyamo ne?

³⁰ Ido lamo yaki lofo fulunawamo kanudo ya nedito moni-moni o minone?

³¹ Aiyo, mono wenenanemotao, Kilisto Yesu Wekolate lulau mino edonigu ya linate ya mono ekeinane olomo wenena ona kula minamo ya-maidana oto ka ona kula ama ya logimowe. Kolalo. Namó fulunamo kanudo ya kamena-kamena moni-moni o minowe.

³² Efesusi numudo ya kefa fadena, kaila fiyamo kefaki fiyomo, ya mikaleka wenena monanido meyalo meleto fiyomo neko, monawa yakafo egaidana oto olu lalo o nedagi ne? Ka ama eti limo,

Leda ya fulunagoloninako, oiya ama ya kefa kobina nonano ya no kolimo idokele, loto ka mono lufuwau (*Ais 22:13*) nemo ka, ya folaguti olu nedi gedámenami neko, fa meyalo mele-mele ogi ne.

³³ Wenena ma yate linate koti witi kopa kanudo ya ika o gedetenawae, loto ka ama logimi-nagolowe. Kolalo.

Kopa moni-moni amo wenenaki koina winawamo mona yakafo monanina lalo melenawamo ya olu kopa o gedenagoliye, loti wenena lo-lo amo ka ya kolife lalo.

³⁴ Linate luti-kati kopa-napa nemo ya olu eleyapa witi kati kife loti koliti, ya kopa kanu fulitalo. Moda kolafe? Linate minagu yauti maleka ya Goti yamu kolámamo minae. Eti loneto ya koliti ukanido kolinawae, loto lowe.

Foloniguti nedinumo ukade ya ailo ona nemo ka

³⁵ Ena liligate eti lenawamo, Folamo wenena ya egaidana oto olu nedi gedenagoliye? Ido ukani lebona ya nena netaidana oti olu oloto pinawamo ne? loti lenagilae.

³⁶ Eti loti kani kopa-napa kiyamo wenena ya nediye loti lae? Linate neta kifinawamo, ya faifa idámenami ne. E'e, mula fudoto fokito, atuwa folaito ya moda dinami ne.

³⁷ Ido neta kifinawamo, ya neta naba, ditami neta yakafo kifámenagilae. E'e, ufa neta, kilefe, ido yuwa witife, ido ailo neta ya ufa yako kifinawamo ne.

³⁸ Eti enawamo, ya Gotikafo kala lalo kito ya ufa neta ailo-ailo ya aimola aila, atuwa, kula lebona ailo-ailo ya ukana yaidana oto umaído, ayalo ya oloto pito dinami ne.

³⁹ Ido omuna kofawa nemo neta ya ayaida oto ukade lawoko minámaiye. E'e, lalimo wenena ukade ya ma ne. Ido numudo kefa, kofuku kefa

ukani ya ailo ne. Ido nema ukani yaki ailo ne. Ido nokukefa ukani yaki ailo ne.

⁴⁰ Ido kosinau neta ukani minomo wito, ido mikaleka neta ukani minomo wifa, kosinau nemo ya lamenala ailo ne. Ido mikaleka nemo ya ailo ne.

⁴¹ Fo lamenala ma neto, ikana lamenala ma neto, ido ukulu lamenala ya ma ne. Ido ukulu ailo-ailo ya lamenani lawoko minámaiye. Ailo-ailo ne.

⁴² Ido folaguti nedinawamo ya ayaida oto ne. Mele edamo neta ya fitala kinami nefa, olu nedi edenami neta fitala kiyámenagoliye.

⁴³ Mele edamo neta ya fa neta nefa, olu nedi edenami ya lamenalaki minenagoliye. Mele edamo neta aumala minámaifa, olu nedi edenami ya aumalaki minenagoliye.

⁴⁴ Mele edamo neta ya mikaleka ukana nefa, olu nedi edenami ya kosinaleka ukana mine-nagoliye.

Mikaleka ukade minainako, kosinaleka ukade yaki minenagoliye.

⁴⁵ Etito ka ma yaki eti limo,

Komu we Adamu ya ounaki omuna kofawa oloto piyami ne,

loto ka mono lufuwau (*Stt 2:7*) ya nemo ne. Ido aiga we Adamu kuliya Yesu ya Ounakafo omude kofawa olu oloto pi ledami aboga oloto piyami ne.

⁴⁶ Ido kosinaleka ukade komu melámaiye. E'e, mikaleka ukade komu meleto, kosinaleka ukade ya aiga oloto pinami ne.

⁴⁷ Komu we ya mikakafo olufe limo, ya mikalekati we ne. Ido aiga we ya kosinalekati we ne.

⁴⁸ Mikaleka we nemo yamaidana oto mikaleka wenenala minamo ne. Ido kosinaleka we nemo yamaidana oto kosinaleka wenenala minamo ne.

⁴⁹ Ido mikaleka we lebonala onimo yamaidana oto kosinaleka we lebonala yaki enagolone.

⁵⁰ Ena mono wenenane-motao, ka ama logimowe. Kolalo. Mikaleka ukade ya Goti kiyaba we wekudi kilalau ya dito nomilipala iya ku gedami eba olunami ya minámaiye. Ido fitala kinami netawa yakafo fitala kiyámenami mona, nomilipala iya ku gedami mona olunami yaki minámaiye.

⁵¹ Yamu kolalo. Falukami ka lo oloto gimowe. Wenena muki yauti liliga folámenumo nefa, muki ya bulu ledenagoliye.

⁵² Eti o ledenami, ya fuli lenami bumu wekilofo nomu fu lagetto, ya omude kabi wiyonimo yaidana oto kaita bulu ledenagoliye. Moda kolafe? Bumu wekilofo nomu yakafo nola lagetto, folamo wenena ya olu nedi gedagetto, fitala kiyámoti minenagilae. Ido lamo ya bulu ledenagoliye.

⁵³ Etito ukade fitala kinami neta ya buluto fitala kiyámenami neta minenagoliye. Ido ukade fulunami neta ya buluto folámenami neta minenagoliye.

⁵⁴ Ido fitala kinami ukade ya buluto fitala kiyámenami neta minoto, ido fulunami ukade ya buluto folámenami neta minagetto, aya kamena yamu eti limo,

Fulunumo mona ya fina fi edeto olu fuli lo fultaiye. (*Ais 25:8*).

⁵⁵ Aiyó, fulunumo mona olu fulo ledenanimo aumaka ega ya ne? Ido lofenanimo weka-kauwa ega ya ne? (*Hos 13:14*).

loto ka mono lufuwau nemo ka, ya kamena yalo ya gedenagoliye.

⁵⁶ Fulunumo mona wela-kauwa ya lifimate ya ne. Ido lifimate aumala ya lo melami ka yakafa olu oloto pi ledami ne.

⁵⁷ Etito nefa, ido Gotikafo Wekolate Yesu Kilistodokati olu fulo edenumo auma olu oloto pi lumu minami we ya siyane, lalole, loto ebola loumokele.

⁵⁸ Yamu sene-mulune gimomo mono wenenane-motao, linate Wekola lulau mino edeti lonola auma witi olamo ya u fa neta ámunagoliye, loti koliti, ya auma wi kiki loti minoti, keina ma o fedenami ya momoga ámoti, Wekola lonola auma witi olumo idalo.

16

Yelusalemu mono wenena kifana mele gedalo, loto logimami ka

¹ Ena linate yate felegaga wenena ma yamu koliti kifana olu mau wi gedenawamo ka ama lenagolowe. Kolalo. Galesia ebalo ya numudo-namado monolo mau wi-wi amo wenena ya monawa etiti melalo, loto logimomo yama linate ayaidana oti melalo.

² Namó enamo kamenalo ya kifanawa aefa fito moni wilito olu mau witenuwe, loti linate ailo-ailo muki ya kifana ma olu oloto piyado, ayalo ya katoti iya meleti Sadeku-Sadeku ya ayauti

maleka olu ailo oti inanimu numunigu olu mau wi melalo.

³ Eti oti ya kifanawa faifa giminawamo ya Yelusalemu numudoka oluti unawamo wenena iya ku gedato, ya namo enamo kamenalo ya wenenawa lufuwa wi gimito gilifoneto ya oluti unawae.

⁴ Ido namoki unune, loto kolinumo ogoufage-toma, ya lakoina unune.

Polokafo Kolinti numudoka unae, loto logi-mami ka

⁵ Ena namo Masedonia ebalo uto, ayalo moni minoto, fuli loto ya linatedoka enagolowe.

⁶ Oto ya linateki kefoma minenafemo, ido minomo idoneto epe limo kamena fuli lenaife? Kamenawa kolife ádofa, mino fuli loto eba maleka unae, lenado ya linate ane olu faka lato, etito unamo ne.

⁷ Ido oiya ama faifa kanu uto geyomo unamo ya eleka nofaiye. E'e, Wekolakafo lalo kolagetoma, ya linatedoka oto kamena ma linateki minenae, loto kolowe.

⁸ Eti loto kolofa, ido oiya ama ya Efesusi numudo minoneto, foli kamena Pentikosi o fedenaiye.

⁹ Amaleka ya mono kanu naba wito, lono naba olu oloto pi nede minaito, ya olomo kula iye. Ido mono kuwolafu yaki naba minae.

¹⁰ Ena Timoti linatedoka enami, ya Wekola lonola olu minomo yamaidana oto olu minami we nemoma nenako, yamu linatedoka koli kolámageto minenaiye, loti olu lalo o edalo.

¹¹ Kiyanido we ne, loti oluti lumuti eyámalo. E'e, olu you lo edeti, unaido ya ana olu faka lato,

namodoka enaiye. Amoki mono wenenate liliga yaki kiyabani minowe.

¹² Ena mono kunatefo Apolosi yamu ka ama lenagolowe. Kolalo. Mono wenenate liliga ya linatedoka unawamo, ya amoki lakoina unane, loto auma wito ilulu kuto loumofa, amokafo oiya amaleka unami ya kolami nosa naba ámaifa, ido kamena maleka kanu ma wi edageto ya linate-doka unagoliye.

Onowaleka ka

¹³ Ena linate koti moniti, koli kikitamo monau ya auma wi kiki loti nedi minoti, auma wiyamo wenena yaidana oti auma wi minalo.

¹⁴ Oti meleti enawamo, ya seti-muludi gimiti eti alo.

¹⁵ Ena mono wenenane-motao, ka ma logimi-nagolowe. Kolalo. Sitefanasiki wenenala muki yakimu moda koli minae. Amote Akaiya ebaloti ya wenena muki u komu mele gedeti koli kikitoti, ya inanimu luni-kani koladoti ya linate felegaga wenena kouba-naba o gedenuwe, loti eti o minae.

¹⁶ Eti o-o minamo mona yaidana oti melamo wenena yaki ido wenena muki mono lonodo ade olu faka loti auma witi olu-olu amo wenena yaki ya linate kiyabatina wenena minanako, ka lenawamo ya kolalo, loto kati oluto auma wito logimowe.

¹⁷ Ena linatemu kolito sene-muluneu kolomo, ya Sitefanasile, Fotunatusile, Akaikusile linate-dokati ya namodoka oti nasafli o nede minato ya sene-mulune eleyapa wiyaito lalo kolowe.

¹⁸ Eti o nedamo ya namoki ido linateki lute-oudeu olu aila wi ledamo ne. Eti o minamo mona

yaidana oti melamo wenena kulini ya olu faka lalo.

¹⁹ Ena Esia mikalo numudo-namado monolo mau wi-wi amo wenena yate linate aiyo-koiyo ka fulo gede minae.

Ido Akuilate olonafu Pilisilate Wekola lulau mino edeti aiyo-koiyo ka auma witi fulo gede minaiye. Ido lele ya numunigu monolo mau wi-wi amo wenena muki yate aiyo-koiyo ka ya linate fulo gede minae.

²⁰ Ido mono wenenate muki yate aiyo-koiyo ka ya linate fulo gede minae.

Ena linate mono wenenatina geyeti aiyo-koiyo ka logimiti ya felegaga mona meleti abusa wi gedalo.

²¹ Ena namo Polo aiyo-koiyo ka fulo gedomo ya lufuwa onowaleka ama ya nanimo anekafo wiyowe.

²² Ma yate seni-muluni Wekola gimámatoma ya u kopa unawae.

Wekolate enagoliye.

²³ Wekola Yesu nasafilila ya mino gedenaiye.

²⁴ Kilisto Yesu lulau mino edonimo yamu sen-emulune gimomo mona ya linate muki mino gedenaiye. Modae.

Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa
The New Testament in the Komongu dialect of the
Siane Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Siane long Niugini

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siane

Dialect: Komongu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

16002536-bc8f-5779-8e88-c1fed5ba4079